

GUSTAVSBERGAREN

ARG. 7 DECEMBER 1949 Nr 6

Utgivningsort och adress:

Gustavsberg

Redaktionskommitté:

Gunnar Andersson Gösta Dahlberg
(ansvarig utgivare) (redaktör)

Harald Lindholm Georg Lundgren
Axel Öhlund

Fotos: Hilding Ohlson.

Expedition:

Grindstugatan 11, Gustavsberg
tel. G. 308

Postgiro: 27 51 73

Prenumerationspris:

Helår: 2: 50. Lösnummer 50 öre.
Till utlandet per helår 3: 40.

Annonspris: 20 öre pr mm.

E. Olofssons Boktryckeri AB, Stockholm 1949

INNEHÅLL:

Vi sitter alla i samma båt	2
Forum: Tankar kring ålderdoms- vården	3
Fem Jular	4
Saltstänk från Farstaviken	5
Fredrik Rohde — fabriken's förste verkmästare	6
Smånytt från Gustavsbergs Fa- briker	8
Hej tomtegubbar! Julpristävlan . .	9
På berget	10
En dag på daghemmet	11
Skolresan 1949	13
"Fjorton år tror jag visst att jag var"	15
Kyrkhelg i Lannavaara	17
Företagsnämnden	19
En julhistoria	21
Från Pastorsämbetet, Kyrkligt . .	22
Föreningarna och fritiden	23
Gustavsbergsnytt	24
Böcker om Värmdö skeppslag . .	25
Intervju med en gustavsbergskoo- peratör	25
När jultomten kom till Småland	27

Vi citera, 5 — Gamla arbetslag, 13 —
1500 år i fabriken, 16 — I Förbifar-
ten, 16 — Luciadikt, 17 — Fackliga
spalten, 19 — Fritt Forum, 20 —

Omslagsbild: "Nu tändas tusen jule-
ljus."

Vi sitter alla i samma båt . . .

Framför mig ligger en broschyr på vars första sida några kraftiga händer taga lika kraftiga tag för att föra båten framåt på ett stormande hav. Borta vid horisonten synes en vågtopp som saknar färg, är det månne ett isberg som står hindrande i vägen för den fortsatta kursen framåt?

Ja, ungefär den reflexionen gör man efter att ha tittat på den första sidan i den broschyr som är utgiven av staten och arbetsmarknadens organisationer. Rätt fram och rakt på sak är den skriven, den skildrar de nuvarande ekonomiska svårigheterna och olika möjligheter att komma ur krisen.

Men är det inte så, att när man diskuterar de stora ekonomiska sammanhangen, då glömmar man så lätt bort den egna personliga insatsens betydelse. Det är ju dock till sist på den enskildes arbete som vår gemensamma levnadsstandard beror. I vårt efterkrigssamhälle är det företrädesvis tre saker som kommit i förgrunden: Högre produktion, högre kvalitet och bättre avsättningsmöjligheter för färdigställda produkter. Dessa tre saker går så helt in i varandra, men det kan ändå vara av intresse att närmare stanna inför problemen.

Gustavsberg har, genom sin utbyggnad av industri också fått erfara försäljningssvårigheter. Detta delvis beroende på den konjunktur känsliga produktion som tillverkning av badkar och sanitetsporlin utgör. Det finns visserligen stora behov av dessa varor överallt ute i landet, för att nu inte tala om behovet i det krigshärjade Europa, men det saknas i de flesta fall betalningsmedel. En frågeställning ligger nära till hands: Har man i vårt land byggt ut industrin efter allt för teoretiska kalkyler utan att taga nödig hänsyn till det faktiska marknads läget?

En effektivare samordning av industrins och samhällets problem tycks vara av behovet påkallad.

För att höja vår levnadsstandard behövs det mera varor och därmed även en ökad produktion. Den ökade produktionen får dock icke medföra en större förslitning av den mänskliga arbetskraften, ty detta skulle endast betyda öka-

de sjuk- och olycksfall och det effektiva antalet arbetsdagar bleve mindre. Den högre produktionen är en följd av den ökade rationaliseringen, men givetvis även genom en bättre användning av arbetstiden. Här måste vi alla hjälpas åt att frigöra de krafter som under en följd av år icke till fullo nyttjats inom industrin. Detta sker bäst genom en sådan ackordsättning, att förtroende skapas mellan företagsledning, fackföreningen och berörda arbetare.

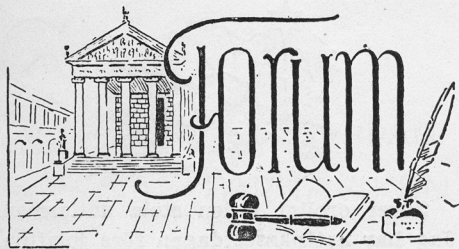
För en gustavsbergsarbetare kan det låta underligt att bidra till en ökad produktion då det redan nu tycks finnas en stor produktion av såväl badkar som sanitetsporlin. Denna överproduktion är dock endast skenbar, då som redan tidigare framhållits, stora behov finnes av dessa nyttvaror, även om konsumtionen periodiskt måste hållas tillbaka. Industriledare, tekniker, samhällsplanerare och politiker måste på ett helt annat sätt än tidigare, samarbeta på detta viktiga område.

Produktionens omfattning får dock icke bli självändamål. Vi måste även se till att vi får en högre kvalitet och en lägre omkostnad. Den högre kvalitén är nödvändig för att få sälja varorna och den lägre omkostnaden är nödvändig för att behålla konkurrenskraften. Dessa två sistnämnda saker, kvalitet och omkostnader, kunde vara tillräckligt för en längre avhandling. Här har endast påpekats deras existens och det finns all anledning att upptaga dessa specialspörsmål till behandling i Företagsnämndens arbete.

Ser man dessa problem i stort och i deras rätta sammanhang, blir det väsentliga saker som vi alla måste hjälpas åt med, ja då sitter vi alla i samma båt. Som besättningsmän har vi olika befattningar, men den proviant som gemensamt anskaffas måste fördelas så rättvist som möjligt. Gör vi inte detta kan det bli myteri bland besättningen och skutan går under.

Ensam i bräcklig farkost går vi i kvav, kollektivt samlade när vi målet. Det finns fortfarande plats vid årorna, må vi alla hjälpas åt att ro i land för att på detta sätt höja vår standard, och därmed även höja kroppsarbetarens sociala anseende. Gör vi detta kommer även 1950 att bli ett år i framgångens tecken.

Axel Öhlund.

Tankar kring ålderdomsvården

Rubriken här ovan har blivit aktuell. Det är Ivar Lo-Johansson som senast fört fram frågan i brännpunkten. Följande rader bli inte något ställningstagande för och emot, det blir snarare några reflexioner och meddelanden om erfarenheter, som vunnits under ett par årtionden som kommunal förtroendeman.

Att rita upp det förgångna samhället och klaga på dess ohumana sätt att sköta åldersvården bär föga. Inte heller våga vi spekulera allt för mycket i framtiden. Vi ska snudda vid bådadera.

Något fattighus i äldre bemärkelse ha vi aldrig haft i Gustavsberg. Det nuvarande ålderdomshemmet uppfördes år 1930 och är alltså av sent datum. Hemmet har fyllt och fyller i dag en ofantligt stor och viktig uppgift. Hur kunde man klara sig tidigare? Jo, de gamla, sjuka och ensamma fick sitta i sina hem eller tas om hand av barnen. Att många gamla fick fara fruktansvärt illa under långa och kalla vintrar är uppenbart. Man hade inga folkpensioner och när folkpensionerna infördes voro de synnerligen sparsamt tilltagna. Vi ska inte ta upp spørsmålet om gamla och orkeslösa föräldrar och deras barn. Denna fråga måste bli föremål för en särskild utredning och kan inte klargöras i en kort artikel. Låt oss endast slå fast en sak, att så länge de gamla orka och vill vara bosatta ute i samhället så ska vi inte låta de gamla bo inom ett avskilt område, barnfamiljerna inom sitt och den ena eller andra gruppen inom sina respektive bostadsområden utan gamla och unga ska spridas om varandra. Så länge man är någorlunda kry och arbetsför trivs man bäst i sin gamla och invanda miljö. — Ett annat förhållande inträffar när man behöver vård på grund av ålder och tilltagande ohälsa.

Genom nu utgående folkpensioner har vårt hem i Gustavsberg intet av s. k. fattigvårdskaraktär. Det är ett inackorderingshem för gamla, där var och en är betalande pensionär och där man betalar med folkpension och ändock har en liten slant över att reda sig med till smärre inköp. Det är alldeles uppenbart att inplaceringen av gamla i en ny miljö många gånger kan bli svår. Ofta finner man sig snart till rätta och undertecknad kan berätta om många samtal med gamla vänner på hemmet. Jag tänker på den gamle brännaren vid glattugnen Frans Johansson, eller packaren Frans Gust. Larsson eller skomakaren Oscar Hagberg, för att nämna några av de hänsovna. Jag kunde nämna många, många fler. Dessa och de flesta andra hade på ålderdomshemmet funnit sitt andra hem. Eller jag kan nämna f. d. korpralen Nils Erik Larsson som ännu är i verksamhet på hemmet och som helt nyligen fyllde 90 år. Nils Erik har varit på vårt hem i 17 år och jag vill lova att det är hans verkliga hem i mycket hög grad. "Det bästa hem jag haft", sa han vid ett tillfälle. Hur skall man skapa hemkänsla på ett ålderdomshem? Vi tro inte att det är uteslutande genom att bygga magnifika hus. — Eller ha den allra finaste inredning. Då kanske många gamla känna sig bortkomna. Det måste vara så ordnat att de gamla trivas, känna lugn och trygghet. — Att man inte känner sig bortglömd och isolerad. Vi ha ofta besök på hemmet, sång, musik och andaktsstunder. — Men de gamla gilla film också, och så vill man språka om vad som händer och sker i samhället. Detta är de friska, eller någotsånär friska åldringarna. — Dessa komma inte alltid till hemmet. Många stanna i sina hem och många bli sjuka. Den höjda levnadsåldern och tilltagande ålderssjukdomarna medför många problem. Att kunna få ordnade vårdformer med kroniker-vård etc. medför alltid svårigheter. Inte minst krävande är att avgöra och bedöma de olika fallen. — För att inte nämna svårigheterna att just skaffa vårdplatser. Läkare, föreståndarinna och ordförande ha det heller inte lätt alla gånger. Då jag nämnde föreståndarinnan måste jag poängtera vikten av bra personal på ett hem. Människor som äro villiga att offra sig och

som finna glädje att arbeta med och för de gamla. — Man måste känna det som en familj. Man hör i hop på något sätt. För att ett ålderdomshem skall kunna drivas med framgång är personalfrågan A och O. Denna personal har ju tidigare varit uruselt dåligt betald. I ett gammalt reglemente finner jag att när den första föreståndarinnan anställdes fick hon i konstant lön enligt kontrakt kr. 1.080 pr år. Detta var den lön som tidigare utbetalades till föreståndarinnor som hade genomgått nuvarande Socialvårdsförbundets utbildningskurs. En betydande ändring till det bättre har undan för undan skett både till föreståndarinnor och personalen över huvud.

Om man försöker att tänka sig tillbaka på åren som svunnit tycker man sig konstatera att arbetet bland och för de gamla också har givit något till en själv. Man har fått ta del av många sorgliga och deprimerande erfarenheter men även många glädjeämnen. Många människor åldras harmoniskt, många också tvärtom. Men är man butter och tvär kan detta ofta bero på att man inte blivit bemött med vänlighet. — Man kanske gått genom hela livet och burit på något komplex. De flesta och nästan alla människor ha alltid någon god sida. — Man måste komma i kontakt, få förtroende. Den generation som nu är omkring de sextio åren och de som undertecknad i det ena eller andra avseendet fått betjäna, ha i stort sett varit mycket tacksamma över vad som bjudits. Man frågar sig ibland: Hur blir vår generation? Eller, hur bli våra barn? Äro vi inte mer bortskämda, fordrande och pockande? "Den som lever får se", brukar man säga.

Över våra planer på åldersvården för framtiden få vi återkomma till i vår tidnings spalter. Vi ha endast snuddat vid det stora ämnet. Det närmar sig Jul. Julen är framförallt barnens högtid men jag tror det är hela folkets högtid. — Inte minst de gamlas högtid. Både våra gamla på ålderdomshemmet och de som bo ute i samhället måste vi komma ihåg. Bered dem Jul-glädje! När vi i år önska vår läsekrets en God Jul tänka vi på barnen och på de gamla och sjuka, de som arbetat troget i samhällets tjänst.

Gunnar Andersson.

Fem Jular

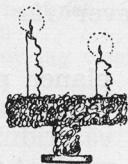

Jag vaknar i min lilla säng. Mot mig stråla de underbara levande ljusen i den färdigklädda julgranen. Röda små äpplen hänga frestande därunder och det gnistrar och blänker från mängder av glitter och små prydnader i de friskt doftande grenarna. Jag är nybadad. En stor balja på spiseln i går kväll, en varm handduk och så Mammans knä. Syskonen pysslade med papper och lack och allt var så hemlighetsfullt. Den klädda granen var mig en ljuv överraskning. I dag på förmiddagen skall jag få gå med Pappa in till staden och den stora gatan med 15-öresbazaren.

Jag håller säkert i Pappas hand och i vanten ligger mina hopsparade 1:50. Det är friskt solskensväder och mycket snö, där vi pulsa fram. Så var det alla jular i min barndom. En gubbe går med en lång käpp och släcker gatlyktorna, en hästdroska klappar förbi och bjällrorna från slädarna klinga som julmusik.

I den stora affären lysa gaslamporna över mängder av åtråvärda saker. Jag köper en stoppsvamp åt mor, det roliga utstjälpta bläckhornet åt en bror, ett litet kaleidoskop åt en syster... och mina slantar räcka på ett förunderligt sätt till klappar åt 9 personer. Lyckliga barndomsjular!

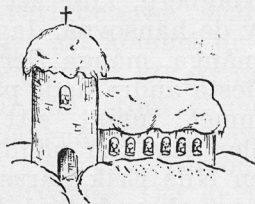
*

Tio år senare. Ett par talgljus finns på julbordet, som ser mycket tomt ut. En liten bit skinka, kanske ett par hekto, litet smör, men i alla fall smör, någon slags korb, en ranson rågröd och en spisbrödsbit. "Bred smöret på baksidan av spisbrödet!" sade Pappa. Store bror har jobbat hos en bonde på landet och fått med sig potatis, så kålrötternas frånvaro från bordet säger att det är jul. För en hungrig grabb, som kommer hem från sitt

extrajobb under julferierna, och som minns hur det var förr, är det svårt att komma i julstämning och efter en kopp rågkaffe, slinker han undan till sin vrå för att gråta ut... Vid julklappsutdelningen tinar han upp igen, stolt över att till Mamma kunna ge ett kilo socker, hopsparat under hösten av varje dags tilldelning. Och då han tjänat en bra slant på sitt jobb, så kan han ge ganska bra julklappar till alla syskonen... Och julgranen fanns där! — Men Mor hade bekymmer för maten i vardagslag åt 8 hungriga ungar i uppväxtåren. Kålrötter blev ensidigt... Låt oss slippa en sådan tid igen!

*

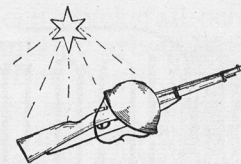
Gnistrande kall är natten. Stjärnorna blinka från de vida rymderna över oss. Facklorna blossa mot den påpälsade syskonskaran, som packat sig samman i skrinkan för julottefärd. Hästarhas bjällror tona som en sammanringning i julnatten, där skogen står som i parad bakom snövallarna. Någon tar upp "Stilla natt" och snart sjunges den i stämmor av en enig ungdomsgrupp.

Vid den gamla medeltidskyrkan brinna ljusen på gravarna, det lyser varmt ur kyrkfönstren och så brusar det mäktigt: "Var hälsad sköna morgonstund!" Jag fryser inför denna gripande stämning och jag lyssnar med allvar till "Ty idag har en Frälsare blivit född..."

Nu är det ljust. Hästarna har fått sig ett skrovsmål havre och trava friskt på för att vara hemma med halmen och oss före grannskrinkan. Där står bordet i salen duktat, med både skinka och svinhuvud, sylta, korb, köttbullar och ost. Och Mammans hembrygda julöl! Det smakar en ung man i 25-års ålder!

Så går jag till mitt rum och tar åter en titt på alla julklapparna. Pappas kniv, Mammans obligatoriska strumpor och de sju syskonens välvalda saker med långa julklappsverser. På den stora familjens julklappsbord var det nog hundra paket med lack och rim, som Pappa traditionsenligt måste läsa. Det blev en lång julafton, men det fanns alltid russin, nötter och äpplen och en kopp kaffe att pigga upp sig med. Det var en riktigt hemjul i den gamla goda stilen.

*

Sover oroligt i den stela uniformen. Jag har nattpasset dagen före julafton. Järnsängen gnisslar för varje rörelse. Livremmen med pistolen har slunkit ned på golvet. Trots säkerhetskedjan på dörren fantiserar jag om spioner och visitationer i mina slummerdrömmar. När morgonen gryr över staden rättar jag till mig reglementsenligt och sätter mig att skriva min rapport. Det blir ingen julpoesi. Klockan 10 kommer min avlösning och sedan har jag permis över jul.

En jul, där radions julsånger blandas med krigsmusiken och hetsen från utländska stationer. Vi ha ännu bra med maten, men en gnagande oro släpper fram minnen från 20 år tillbaka, då man kom överens om att aldrig mer ha krig i världen. Jag vrider om radiatorn och får in några ljusa barnröster, som gå över alla gränser och sjunga "Frid över jorden". Medan bomberna falla... En gång skrev jag "vrålmuck" på min väska. Men det blev vapenrock ännu många månader, där ljusglintarna voro familjebidraget och modell 39. I vilken mina tre bröder och jag är skrudade, då vi fått permission för att smaka av julbordet i fadershuset.

*

"Goder morgon mitt herrskap, här kommer Lusse brud". Jag har nog hört hur ungarna tisslat, men håller god min och sätter mig yrvaket upp i sängen. Först lillgrabben i sin nattdräkt, med stjärngossetoppen på huvudet och stjärnan mellan labbarna, allvarligt smygande framför den sjuåriga strålände Lucia. Elva nätter före jul 1949. Efter kaffet krypa ungarna upp till Mamma och Pappa och börja tala om önskelista till jultomten. Var ska granen stå i år? Å julkrubban få vi inte glömma. Pappa, vi gå väl till julmarknaden också? Väl-signade Jul!

När jag går till fabriken är julgranen vid kyrkan tänd. Det lyser vackert

Inför Julens bestyr

vill jag gärna kväda ett ode för Kvinnan bakom allt. Men det blir mest saltstänk över Mannen! Det skulle nog inte skada om vi karlar, som är så kavata när det gäller kvinnan i allmänhet och yrkeskvinnan i synnerhet, en gång tog oss en funderare över vår inställning till hennes ställning i det manstyrda samhället.

Jag fick mig en första tankeställare

härom dagen, då min fru måste stanna i sängen på grund av sjukdom. Jag fick klä ungarna, bädda, laga mat, städa och diska m. m. Grabben blev också illamående och kräktes på parkettgolvet. Såsen skar sig, två glas gick i bitar och disken hopade sig. Det blev en heldag. Jag var slut på kvällen — och vill absolut inte bli husmor. Förstärkning från mormor räddade situationen nästa dag.

Några dagar senare

diskuterade vi i en större grupp Kvinnan i förvärvsarbetet. Vi konstaterade att många kvinnor har dubbla arbetsplatser, i hemmet och i fabriken. "Kvinnans plats är i hemmet" säger man samtidigt som det ropas efter flera kvinnor till arbetsmarknaden. Ty det är väl nödvändigt om vi ska klara

i den mörka morgonen och minsann faller det inte små snöflingor! I lunchrummet hör jag sång. Stora starka karlar sjunger "Ty när ljusen ska tändas därhemma", och en fager Lucia bjuder lussebröd och kaffe. Den vänliga svenska Julen har åter gjort sitt intåg i vinterlandet!

Fem Jular. Så olika till sin yttre gestalt, men ständigt ändå desamma. Vemod och glädje, tacksamhet och förtröstan med tro på "Frid på jorden bland människor".

Gösta.

vårt socialprogram och vår produktion. Tänk vilket avbräck det skulle bli om de gifta kvinnorna skulle nöja sig med arbetsplatsen i hemmet!

Många vill och många måste

ha ett knog utanför hemmet. Det kan gå om man underlättar hemmets skötsel genom kollektiva anordningar o. d. såsom daghem, centraltvätt, färdiglagad mat, rationella hushållsgrejor och billiga hjälpmaskiner. De arrangemangen behövs också för många i hemarbete pressade husmödrar, som varken ha reglerad arbetstid eller semester, försäkring och lön.

Inte blir familjen lyckligare

för att mamma står i kö för att köpa mat, inte blir tvätten vitare och mera hållbar därför att husmodern sliter ut sig med stortvätt och byk, inte får barnen alltid bättre vård i hemmet än på daghemmet. Det är kvaliteten på samvaron och inte kvantiteten som är avgörande. I de här fallen kanske det ofta är kvinnan som har en konservativ inställning.

Det finns flera möjligheter

att underlätta hemarbetet. Genom större efterfrågan bör den prima vacuumtorkade eller djupfrysta födan komma fram. Billigare än i hemmet kan man säkert åstadkomma konserverade grönsaker, frukt och bär, färdiglagad mat och till och med bröd och — pepparkakor. Om männen, kvinnorna och Konsum vill! Männen genom rationella uppfinningar, kvinnorna genom att bli mindre konservativa och Konsum genom kyldiskar och bättre service.

Inte är det rättvist

å andra sidan att så nedvärdera kvinnans jobb i industrin att hon får samma prestation som en man i t. ex. ett tempo- eller bandarbete skall ha lägre lön. Kanske det är så att det rutinmässiga och tempobetonade arbetet passar kvinnans psyke bäst — nå, så låt oss acceptera detta genom att värdesätta denna benägenhet att ta del i en rationaliserad produktion och erkänna jobbet som kvalificerat, bjuda bättre förmåner och med hänsyn till hennes behov som

Vi citera:

Barn borde inte gå på bio ofta. Blir de "biogalna", så är det ett tecken på att det är något i deras liv som inte är helt och hållet tillfredsställande. De kanske upplever för litet, livet blir för enformigt och ger dem inte tillräckligt många intryck att arbeta med. Låt dem göra utfärder och uppleva någonting av det verkliga livet i stället för att gå på bio. Det kan ju också hända att de inte får vara tillräckligt mycket tillsammans med mamma och pappa och i så fall måste mor och far försöka hålla ihop med barnen på ett annat vis än förut, antingen hemma eller utomhus. Kanske det finns problem i tillvaron som barnen inte kan lösa, och som de söker sig till biograferna för att klara ut, sexuella frågor, frågor om människor, djur och maskiner som ingen vill förklara för dem. Det är heller inte omöjligt att de plågas av att de inte får utlopp för sina krafter; tränga bostäder och stränga hyresvärdar sätter upp stängsel och hindrar dem från att springa och hoppa, slå kullerbytta och hojta och använda alla sina krafter. Genom att se all farten och spänningen i filmen får de en sorts ersättning. Återigen måste det understrykas att det är mycket bättre för barnen att få komma ut på idrottsplatserna eller i skogen och använda sin egen kropp i stället för att sitta stilla på bio.

Men någon gång då och då kan det vara roligt med en film. På bio kan vi få se främmande länder och hur andra människor har det. Vi får vara med om äventyr och uppleva skönhet som ger tanke och fantasi näring. Film är både roligt och stimulerande när det är bra film.

Ase Gruda Skard i MT.

kvinnor och husmor underlätta hennes insats i fabrik och hem.

En slentrianmässig uppfattning

— under en mask av djupsinnig ekonomi — att kvinnan inte är anpassbar i produktionslivet, att hon saknar intresseför yrkesutbildning, att hennes livsrytm tvingar fram större frånvaro i arbetet, att kvinnan tige i församlingen, gör att hon släpar efter som löntagare och medarbetare på arbetsmarknaden. Där vi som bekant alla sitter i samma båt. Som visserligen ros av männen!

GOTT NYTT ÅR!

Lekaren

Fredrik Rohde — Fabrikens förste verkmästare

I förra julnumret skildrades hur Gustavsberg anlades och vilka svårigheter som uppstod till följd av Herman Öhmans olämplighet som företagsledare. Vid hans avskedande 1828 var företagets ekonomiska ställning också minst sagt prekär. Att rörelsen ej nedlades berodde uteslutande på att delägarna hoppades kunna rädda sina insatser genom att fortsätta verksamheten. Av dem var några osäkra om utgången, men flertalet ansåg att allt skulle ordna sig med en driftig man i ledningen. En av aktieägarna, grosshandlare Carl Hammarstrand, åtog sig förvaltningen, och då han var en erfaren affärsman och organisatör trodde man att bättre tider stundade.

Men för att reda upp villervalan efter Öhmans inkompetenta skötsel krävdes radikalare ingrepp än att skaffa en ny disponent. Erfarenheten visade att den tekniska ledningen ej var vuxen sin uppgift och den fick nu skulden för misslyckandet. Kritiken riktade sig följaktligen mot den tyskfödde verkmästaren Fredrik Rohde, som Öhman engagerat.

Han hade kommit till Sverige 1821 för att överta skötseln av en stenkärlsfabrik vid Bredsjö säteri i den uppländska socknen Järlåsa. Denna lilla industri, som förut legat i Vänge socken och sedan flyttats till nämnda gård, hette även Gustavsberg — ett namn i kombinationen Vänge—Gustavsberg välkänt från 1700-talets keramiska historia. Ägaren till Bredsjö ämnade modernisera fabriken, varför han inkallade Rohde såsom expert på nya metoder. Strax efter hans ankomst avled emellertid innehavaren och rörelsen nedlades. Rohde blev därigenom arbetslös. För sitt lilla sparkapital köpte han emellertid alla fabriksinventarierna och lägenheten Fredriksdal på 10 tunnland, där han började inrätta sig för fabrikation av nyttiga porslinsartiklar. Hans pengar räckte likväl inte långt, och sedan hans försök att ställa företaget på aktier misslyckats måste han 1824 uppge tanken på egen rörelse. I denna för Rohde kritiska situation torde han ej haft annat val än att tacksamt acceptera Öhmans samtidigt gjorda erbjudande, vilket i korthet innebar att Öhman över-

tog Fredriksdal med fabriksutrustning och att Rohde anställdes som verkmästare vid Gustavsberg. Utan att någon av parterna insåg det kom härigenom de fina keramiska traditionerna från Vänge—Gustavsberg att överföras till det nya Värmdö—Gustavsberg.

Trots att Rörstrand hade lagt om fabrikationen efter engelsk linje, bestämde Öhman sig för att använda tyskt arbetssätt och tyska råmaterial. Med de låga priser fabriken därigenom kunde hålla hoppades han vinna i konkurrensen med Rörstrand. Men spekulatjonen slog fel. Den "kölniska" le-
ra Rohde var van att arbeta med blandades på direktionens order med en "hallisk", vilket utföll olyckligt: i glasyren uppstod sprickor och godset blev skört. Så vitt man kan döma berodde detta ej på verkmästarens försumlighet utan på massans olämpliga sammansättning. Öhman skyllde likväl misslyckandet på Rohde och på hösten 1828 avskedades han med motivering att han ej som överenskommet var tillverkade lika gott porslin som Rörstrand. Rohde medgav att produktionen utfallit illa, men av annan orsak än den angivna. Under förutsättning att hans fordran på företaget reglerades var han dock villig att flytta. Han erhöll också 1.500 rdr.b. för sin lägenhet Fredriksdal med fabriksinredning mot att hans kontrakt "fullkomligen" dödades. Summan var mindre än Rohde begärt, men han gick med på upp-
görelsen.

Tydligt behandlades han illa. Rohde var otvivelaktigt en duktig yrkesman som på grund av omständigheterna ej kunde komma till sin rätt. Svårigheten att samarbeta med honom berodde till stor del på hans obalanserade lynne; han hade mött stora besvikelser under vistelsen i Sverige och gikten han led av förvärrades av det hårda klimatet.

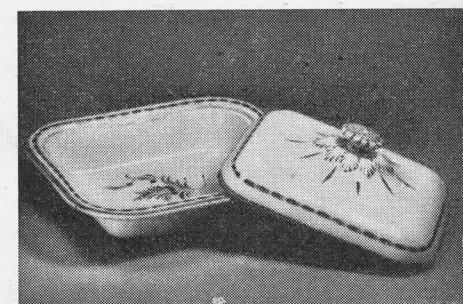
Verkmästarsysslan övertogs nu av en tysk fabrikör vid namn Carl Berger, en man med goda insikter i porslinstillverkning men utan stadga, ordning och större erfarenhet. Efter ett år avpoletterades han och Rohde återtog ledningen. Genom jämförelsen med Berger hade han synbarligen vunnit i anseende, ty han fick nu tioårskon-

Handmålad fajansterrin tillverkad på 1700-talet av Vänge—Gustavsberg.

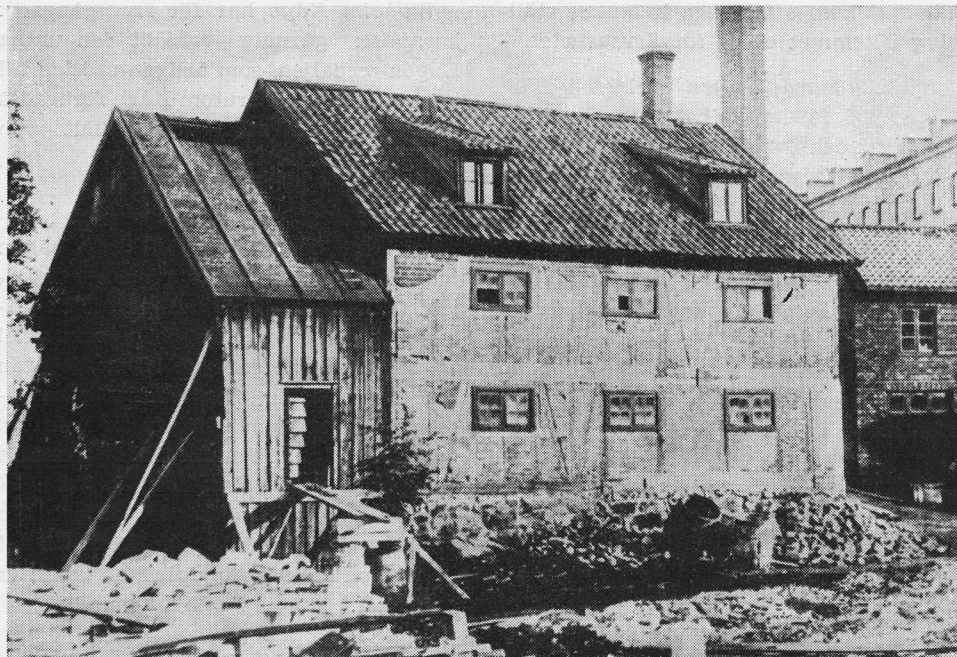
Stekfat med det på 1830-talet oftast förekommande servismönstret, tryckt i blått och mangan.

Handmålad karott av flintporslin — exempel på "tysktidens" bästa fabrikat.

Den av Rohde använda fabriksstämpeln.

Vattenkvarnen öster om fabriken, riven 1895. På Rohdes tid mindre och primitivare.

trakt och dubbelt så stor lön som förut. Känslan av outhärlighet utlöste emellertid inte hans bästa egenskaper. Till sin natur miss-tänksam och avundsjuk, kunde han ej fördrå att någon annan uppskattades, och då hans landsman verkstadsföreståndaren Per Vianden ofta fick förtroendeuppdrag, fattade han djupt agg till denne. Med disponent Hammarstrand stod han ej heller på god fot. Stämningen blev så irriterad att Rohde, trots 10-årskontraktet, 1831 begärde få lämna sin anställning påföljande år. På direktionens enträgna uppmaning ändrade han sig dock och blev kvar vid Gustavsberg.

Den närmast följande tiden satte emellertid hans talamod på hårda prov. Till följd av brist på vattenkraft fungerade ej vattenkvarnen tillfredsställande och malningen för massa- och glasyrberedning kunde därför ske endast i mycket begränsad utsträckning. För att fabrikationen ej skulle stoppa måste kvarnen t. o. m. drivas med muskelkraft. Åtta till tio arbetare spända i selar utförde detta trälarbete, vilket inte bara väckte missnöje och knot utan även höjde fabriken kostnader. Rohde lät omslamma Bergers kasserade massa och fyllde tomrummet i ugnarna med det därav framställda godset, men i övrigt kunde han ej uträtta mycket. Direktionens anmärkning att glasyren var knottig, ojämn och benägen för spric-

kor och godset inte vackert hade också fog för sig, men däremot inte att det berodde på verkmästarens okunnighet. Rohde ansåg sig orättvist behandlad och upprörd över detta anhöll han att få sitt kontrakt annullerat. Inga invändningar gjordes, och på nyåret 1834 lämnade Rohde sin plats. Den av honom illa tålde Vianden övertog denna, och själv fick han anställning som verkmästare vid Rörstrand, där han blev förtrogen med engelsk tillverkning.

Utvecklingen visade att s.k. engelskt porslin låg bäst till i marknaden, medan det tyska oakat billigare priser rönt mindre efterfrågan. Vid Gustavsberg var man ej blind för denna realitet — ett förhållande som bäst framgår av att fabriken kopierade engelska mönster och former i stor omfattning. På trettitalet fanns också bland aktieägarna en stark opinion för att överge den tyska metoden. De flesta av intressenterna var dock inte hågade att bekosta en omläggning utan drog sig tillbaka. Av denna anledning såldes Gustavsberg 1838 på offentlig auktion till ett konsortium bestående av bolagets styrelse. De nya ägarnas mening var att genom en omläggning efter engelskt mönster arbeta upp företaget.

Strax innan detta sattes i verket engagerades Rohde ånyo som teknisk ledare: Vianden hade börjat egen tillverkning i Stockholm och hans plats uppläts nu för fabri-

kens gamle verkmästare. Dennes nyvunna insikter i engelsk fabrikation var emellertid inte det enda skälet. Efter sin sista anställning vid Gustavsberg hade Rohde processat med bolaget om en gratifikation som han inte fått, då han ej hade uppfyllt det stipulerade villkoret att utbilda en verkmästarelev. Underrätterna hade tilldömt honom hälften av beloppet, men innan målet remitterats till högsta instans bilades tvisten. Bolaget förklarade sig villigt betala den utdömda summan, om Rohde ville utan särskild ersättning ge den undervisning han försummat. Därigenom kom han automatiskt tillbaka till Gustavsberg.

Denna gång räknade han med att bli stationär där: direktionens uppgörelse tydde på, menade han, att man ej kunde undvara honom. Men han blev snart tagen ur villfarelsen. Utan att Rohde under rättats om vilken förändring som förestod, hade fabriken ledning engagerat en engelsk verkmästare — Gregory Holden — som i sällskap med flera engelska porslinsarbetare anlände hösten 1838. Rohde började nu ana ugglor i mossen, men lugnade sig efter disponentens försäkran att den tyska tillverkningen skulle fortfa. Desto mer upprörd blev han då hans engelske kollega vid jultiden samma år sade upp honom till avflyttning med full lön till kontraktets utgång. Särskilt illa berörde det honom att entledigandet meddelats av en nyanställd främling och ej, som han kunnat begära, av brukets styresman. Många gånger hade han blivit lömskt behandlad av Gustavsberg, sade han, men detta överträffade allt. Då Holden ej kunde arbeta med tysk massa anmodades Rohde emellertid att stanna tills engelska råmaterial anlönt, varför flyttningen ägde rum först vid påsktiden 1839.

Skilsmässan var denna gång definitiv. Vilka öden den nu 49-åriga Rohde gick till mötes är ej känt. Hans inflytande på Gustavsbergs produktion skulle kunna utläsas av det porslin som under hans tid släpptes ut i marknaden. Men tyvärr är alltför få artiklar bevarade för att man skulle kunna fälla ett säkert omdöme. Det allmänna intrycket tyder dock på att handlingarnas uppgifter om att porslinet var klumpigt och

Smånytt från Gustavsbergs fabriker

Sanitets verkstadsklubb ordnade den 26 okt. en "Samtalsafton" till vilken 90 anställda å TPF mötte upp. Sven Lindahl hälsade välkommen och Teglund gav en överblick på produktionen och marknaden för sanitetsporcelain. Han underströk att vi hävdar oss bäst med kvalitet på våra produkter, varför det behövs en positiv medverkan av alla anställda. Ett samtal följde, varvid fabriktionsfel, materialkontroll, arbetsinstruktion, kontakten på arbetsplatsen och dylika ärenden var på tapeten. Teglund passade samtidigt på att tacka för det goda samarbetet under hans tid på TPF och hoppades att samma förtroende skulle ägnas hans efterträdare B. Dahllöf. Harry Boox svarade med ett tack från arbetarna för ett friktionsfritt och positivt samarbete.

BKF:s samarbetskommitté hade den 30 nov. samlat verkstadsklubben och skyddsombuden till ett möte på Vårds- huset. Redogörelse lämnades från företagsnämndens senaste möten. W. Wahlgren talade om marknadsläget för badkar och produktionens inriktning och de närvarande delade synpunkterna på sitt jobb, skyddsfrågor och en del personalfrågor. Man beslöt att på nyåret samla hela personalen till en samtalsafton kring gemensamma spörsmål för BKF. Ref. som hade tillfälle deltaga i BKF:s och Sanitets samtalskvällar noterade en saklig och vederhäftig diskussion, där intresset för en god kvalitet och ett gott samarbete var framträdande.

Arbetsledarna ha fortsatt sin föreläsningsserie i psykologi under d:r Liljedahl. Den 16 nov. hade man inbjudit fackföreningsrepresentanter och fabrikschefer samt personalkonsulenten, som talade om konferensen "Människan i förvärvsarbetet", som hölls i september på Resos semesterhem i Hålland. Han gav också en inledning till en diskussion, som

ojämnt glaserat är med verkligheten överensstämmande. Kunde hans bästa alster identifieras skulle de likväl med all sannolikhet vittna om att fabrikenes förste verkställare väl behärskade yrket, fastän hans kapacitet hölls tillbaka av ogynnsamma arbetsförhållanden.

Carin Lindskog-Nordström.

närmast kom att beröra kvinnans ställning i hemmet och i förvärvsarbetet.

Sjukvårdsavdelningen, förlagd i TPF, börjar bli färdig. Behandlingsbord, instrument och övriga inventarier har beställts i samråd med syster Margit Lindskog, som tillträder sin befattning i slutet av denna månad.

Skyddskommittén hade den 2 december inbjudit förmän och skyddsombud till Folkan, där dir. Werner, AÖO, höll ett intressant föredrag om försäkringsfrågor i samband med olycksfall och ohälsa.

Företagsnämnden har haft sammanträden den 7 och 21 november. De frågor som dryftades föranledde livliga samtal kring ärenden, som omspann angelägenheter från världsmarknaden till cykelstall för fabriken. Referat på annan plats i tidningen.

Korpsen i tennis började för Gustavsberg den 26 november, då vårt lag bestående av Holmertz, L. Wiberg och G. Gustafsson mötte Ford Motor Co. Det var första gången Gustavsbergs mannar spelade inomhus och det märktes också. Hur som helst så gick det vägen tack vare god kondition och såväl single- som dubbelmatchen vanns.

Se Framåt manar Brevskolan och inbjuder till studier i en broschyr, där rektor Ejderby i en artikel ger några talande exempel på vilka goda resultat som kan nås genom energi och framåtanda. Alla anställda vid KF med industrier och dotterföretag får som bekant utan kostnad genomgå valfri kurs vid Brevskolan. Kursen rekvideras direkt från Brevskolan och betalas på postgiro nr 11. När man fått betyg visas detta och kvitto för personalkonsulenten, som återbetalar kursavgiften. En lämplig sparform!

En som slutat röka anmälde sig härnåm dagen till Sparklubben och ville i stället spara 25:— per månad. Nya anmälningar om medlemsskap ha kommit från BKF, och de separata sparklubbarna på HPF och TPF ha också ökat. Genom sparklubbarna på fabriken har c:a 50.000 kr avsatts under 1949. Ett strålande resultat! Om vi sedan också kunde få ungdomarna under 25 år att besluta lönsparande, så vore framtidsperspektivet strax litet ljusare.

Hedersmannen Gustav Eriksson, spänstig snickarbas, har överlåtit jobbet till yngre krafter och vid 82 års ålder efter 52 års tjänst begärt och erhållit pension. "Man ska väl ha litet fritt när man har åldern inne", sa' Eriksson när vi träffade honom härom dagen på Vilagatan.

Wilhelm Käge har för framgångsrik keramisk gärning erhållit den unika Eugén-medaljen, som årligen utdelas till tre konstnärer. Förutom Käge förärades guldpenningen målaren Schöldt och skulptören Bror Hjort.

Vid en rond inom fabriksområdet lägger vi märke till att den stora vägen mellan portarna håller på att asfalteras. Göransson har åstadkommit en jättestor grop bakom Chamotte, som skall bli kolficka och garaget i Smedjegatan har bättrats på. Sanitetsfabrikens fasad har putsats och börjar anta en gul och varm ton. Framför HPF planeras för planteringar och cykelstall. Vid BKF har man gjort i ordning en lastageplats för sina skrymmande produkter. Så det händer en del utanför fabriken innanför stängslet.

Vita Hästen, konditoricaféet vid Hästskovägen inviges denna månad. Ref. hade nöjet att jämte hr Altman, kamrer Ericson och byggmästare Skoglund intaga kaffe med dopp vid en förhandsinspektion den 1 december. Det var en angenäm överraskning och skulle förstås egentligen ha rubricerats under Stornytt. Det ger oss anledning att återkomma med närmare detaljer och bilder i nästa nummer av tidningen.

En rymlig studio för cirklar, föreläsningar och sammanträden är också under fullbordning i grannkomplexet till Vita Hästen och även denna lokal räknar man med få färdig denna månad. Bra julklapp!

Besökarsantalet för året har nu överskridit siffran 10.000 och någon avmattning kan man knappast skönja. Sedan sist har vi haft nöjet att visa fabriken och samhället för bl. a. svenska och danska tändsticksfabrikörer, den internationella husmoderskongressen, kooperatörer från Grekland, England och Norge, socialdemokratiska representanter från det nya Tyskland, Arbetsledareinstitutet, MT:s studiegrupper, amerikanska senatorer (troligen ej Thomas), 110 teknologer, DN:s lärlingsskola, industriläkare, Amerikanska ambassaden, SJ:s banmästare, Högalids kyrkliga förening, Handelsarbetareförbundets studiegrupper, Socialinstitutets elever, rörentreprenörerna, Konsumföreståndare från Norra Sverige och enstaka representanter från Siam, Indien, Brasilien och Fellingsbro. I pressläggningsögonblicket vandrar ett 30-tal amerikanska studenter från Högskolan genom fabriken. På kvällen ska de sammanträffa med våra engelskastuderande vid en kopp kaffe i Skolan.

G. Dbg.

Hej Tomte- gubbar

Gustavsbergarens julpristävlan

Kända positiva män som blivit negativa under sin dans kring julgranen

I det allmänna Luciafirandet deltog givetvis vår fotograf utrustad med splitter ny kamera. I vimlet kring julgranen upptäckte objektivet en hel del välbekanta figurer, som förevigades med tillhjälp av några snabba blixtrar. Kanske att den nya kameran inte var tillräckligt trimmad, men vi blevo alldeles rådvilla inför denna långdans av tomtegubbar. Vi måste be om hjälp för att kunna identifiera dem. Vilka äro de? Det är en verklig uppgift för den bofasta läsekretsen att klara tävlingen. Tre penningpris uppställas som belöning. Svar till Red. före den 1 februari 1950!

På berget 400 m. sydväst "S" i Storholmen

Stugan.

Vi sticker av från vägen vid Kolström och finner en smal stig i skogen. En rök slingrar sig upp mot skyn och vägleder oss upp till orienterarnas stuga. Parhästarna Kruus och Kaning har haft höstrengöring och gammalt skräp kolnar tjurigt men säkert till aska mellan en ring av runda stenar. Gånge Rolf kommer fram och hälsar oss välkomna och eftersom vi representerar pressen sätter han fart på kvarn och håller låda i känd stil. Att stugan är en gammal "futt" kan man knappast tro. Den vilar på en

grund av många stenar som grabbarna träget plockat upp i backarna. Vitt inertak med bruna takbjälkar, väggfasta bänkar, låga fönster, ett rejält skåp med porslin, spis och kastruller. Vårt första intryck är något av gillestuga med lagom praktisk trevnad. Ett renhorn sitter ovanför dörren tillsammans med GIF:s märke och på taket visar en vindflöjel i hamrat järn att bygget kom till 1948 — efter sju sorger och åtta bedrövelser, men med gott stöd av företaget. Först slog man sig ned med kåken på Singoallas marker, men av hänsyn till kossorna packade man ihop igen och drog uppåt bergen, där man i lä för nordavinden fann en fristad för sina skogsluffare.

Ved från Lindstedts vindfällan och vatten från en brunn vid en åker en bra bit nere vid vägen ger jobb åt tre "juniorer", Berra Schas, August och Molle, som just kommer traskande med rejäla stövlar genom skogen. Det blir gjort — villigare än hemma. Thea pysslar med kaffepannan och Björk byter efter sin långpromenad medan Berglind fablar om storleken på gäddan, som högg sist. Vi slår oss ner vid långbordet för att lyssna till Rolfs utläggningar av texten, illustrerad av en tavla med för älgar och skogsrän välkända figurer i Gustavsbergs marker. Här träffas grabbarna under säsongen d.v.s. vår, höst och vinter. Har man sovsäck och plagg sover man bra vid en övernattning, trots 20 graders värme vid tapto och 4 graders kyla vid reveljen. I skogen omkring finns präktiga, mossbelupna marker, där grabbarna kan fresta orienteringslusten. När det fryser till tar man rören med och matchar nere på isen och i varma värkvällar blir de smokinglir på ängen och miniatyrorientering. Ibland sitter man kring lägerelden och lyssnar till Antons och de andra hedersluffarnas sagor från de vilsna markerna.

Vi ser en del fågelholkar på spridda ställen i terrängen, det är juniorernas gesällprov. En ekorre snackar sej in i samtalet och talgoxarna flyger kvittrande från träd till träd. Av de vilda dju-

Snacket.

ren lägger vi märke till några rättor, för vilka man satt upp en liten bur. Ty stugan vill man ha för sig själv.

Från bergsplatån ser vi den vackra, fridlysta Storholmen och i norr smyger sig Grisslingefjärden in i ett vackert panorama; åt öster glimtar Brunns gård fram i soldiset. Så ska det vara! Härlig natur, klämmiga grabbar och en skaplig stuga som träffpunkt. Lycka till i fortsättningen!

G—g

Panorama.

Lägerelden.

Till våra läsare!

Prenumerera i god tid på Gustavsbergaren för år 1950. Avgiften kr. 2: 50 (för utlandet 3: 40) kan inbetalas å postgiro nr 27 51 73 eller kontant till redaktionen. Anmäl också ändrad adress!

Nästa nummer av tidningen beräknas utkomma i februari. Manuskript till artiklar och notiser och annonser måste vara inlämnade före den 25 jan. 1950. GOD HELG!

Redaktionen.

En dag på daghemmet

Klockan är halv sju en morgon i november. Ute är det grått, men från fönstren i det lilla daghemmet vid kyrkan lyser det vänligt och varmt. Barnen troppar in den ena efter den andra. Det hälsas god morgon, och stackars tanten om hon inte ser att Pipo har en ny mössa inköpt i sta'n i lördags, att Anna fått en fin ring med pärla i, och att Hans har bästa byxorna på sig. Sån't måste vederbörligen uppskattas.

Leken är snart i full gång. En del av barnen sitter gärna i lugn och ro med ritning eller pussel, andra däremot är fulla av energi redan vid en så tidig timme. Ett par av flickorna hjälper till att duka frukosten, och gröt och smörgåsar serveras sen.

Rolf vill nu bygga ett hus, Ninni och Margareta leker i dockvrån, Leif modellerar och Anette ber så vackert att få sy på sitt syarbete. Det måste bli färdigt, mamma ska få det i julklapp. Under den "fria lekstunden" väljer var och en vad den vill göra under förut-sättning av en viss hänsyn till kamraten förstås. Det sista nog så svårt ibland.

"Får vi göra möbler till våra hus i dag tant?" Det är Lennart som frågar. Våra hus består av skokartonger inredda till små dockhem. Vi har oftast ett intressecentrum att samlas omkring med lekar, sånger, samtal och sysselsättningar. Just nu är det "hemmet". Möbeltillverkningen är snart i full gång, och bord, soffor och fåtöljer förfärdigas med fart. Arbetsivern är stor. Inte blir det väl så storartade prestationer, men det är ju heller inte huvudsaken. Resultatet är i barnens egna ögon underbart, och självkänslan växer i kapp med tillverkningen. Och tänk så roligt att få ta hem och visa mamma och pappa det man själv har gjort.

När ringklockan pinglar vet alla vad

det är fråga om. Städning! Var och en plockar undan efter sig, vilket förresten alltid är regel på daghemmet. När allt är snyggt och trevligt är dagens lilla samlande stund inne. Barnen ropas upp, de har en hel del att berätta och kontakten är snart given. Det bjuds också på äpplen från daghemmets egen trädgård.

Vi gläntar på dörren in till småbarnen, två-åringarna, som sitter i en lång rad och med sina små fingrar försöker följa tantens när hon berättar: "Här är en boll åt Inger stor och rund som så, här är Göstas klubba, bulta, bulta på o.s.v." Sen bär det iväg ut.

Nu är det tid för de "stora" barnen till marsch, lekar och sång, innan också de skyndar ut.

Klockan är nu halv tolv och efter tvättning och kamning sitter barnen åter vid matbordet. Middagen som i dag är soppa och pudding har en strykande åtgång. "Tant, får jag tre gånger efterrätt, när jag äter två gånger soppa?" Nykomlingarna sitter där och petar i tallriken. "Sån't här tycker jag inte om, det här äter inte jag". Mona kommer till undsättning: "Det är ingen idé att du säger, för du får äta upp i alla fall." Tantens tiger stilla och avvaktar händelsens vidare utveckling. Nykomlingen ser sig omkring, alla äter, ingen protesterar, men ingen vuxen tjuvar heller. Så småningom försvinner maten på tallriken. Situationen är räddad. Tack Mona för god hjälp! Hur ska vi vuxna förresten kunna tro att vi genom tjuvar kan stimulera våra barns aptit. Måltiden bör ju vara en trivsamt stund. men ack, ändå försyndar vi oss så ofta.

I dag är det Pipo's tur att bära ut disk. Det är egentligen ett bevis på att man är rätt stor. Tantens kommer ihåg första gången han fick hjälpa till

med det. Pipo kommer efteråt in i sovrummet och ska lägga sig. Till tanten: "Tant, jag har hjälpt till med disken i dag". "Jaså, det var duktigt av dej." Efter en stund. "Jag ska hjälpa tanterna med allting nu." "Bra, Pipo." Efter ännu en stund av stilla begrundan i sängen. "Tant, nu ska jag jämt vara snäll och lydig så tanterna aldrig behöver säga till mej mer." Det är härligt att känna sig nyttig. Och Pipo, vi tror på din goda vilja. Men...

Snart ha alla krupit i sina små sängar. Leif kommer in sist idag. "Har gumman ringt än tant?" (Det är en ringklocka i form av en gumma). "Nej, inte än hon väntar på att du ska lägga dig först." Leif lägger sig snällt i sin säng och gumman ringer till tystnad och vila. Det är värdefullt med alla hjälpmedel i vår samvaro med barnen. Snusandet förkunnar att nu sover de flesta. Tommy ligger med öppna ögon. Tantens till Tommy: "Försök att blunda med ögonen nu, så somnar du nog."

Tommy: "Tommy kan inte blunda med ögonen. Tommy kan bala flötta (flörta)." Tantens får plötsligt något viktigt att ordna med på annat håll.

När klockan är halv tre är det dags att stiga upp. Barnen börja vakna och röra på sig. Småbarnen ha behov av en extra omkramning när de nyss ha vaknat. Det beviljas givetvis. Hur skulle man förresten kunna låta bli! Barn på daghem behöver all den kärlek och omtanke de kan få, när de så lång tid av dagen är skilda från sina närmaste. Daghemmet ska ju då vara en ersättning för hemmet och föräldrarna.

Mellanmålet väntar nu, och nypon-te med smörgåsar smakar bra efter vilan. Tanter och barn äter det målet tillsammans. Barbro har hand om serveringen vid barnens bord i dag. Franco, som är två år, sträcker upp sin lilla hand. Han stretar med de små fingrarna och försöker förgäves sätta upp ba-

AB. BERG & HUS

Gröndalsvägen 15, Stockholm

Telefon 45 29 65

Utför entreprenader av

Schaktningar

Bergsprängningar

Vägar

**Vatten- och avlopps-
ledningar**

med moderna maskiner och
yrkesskickliga arbetare
till lägsta priser

Vatten- försörjning och avlopp

inom landsbygd och städer
Utredningar, förslag och teknisk
rådgivning

Ingenjörfirman Orrje & Co

Krukmakaregatan 42, Stockholm

Tel. växel 44 00 95

ra två fingrar. Det har Geanpalo sagt att man ska göra, när man vill ha mer smörgås. Så gör man i skolan när man äter. Och varför skulle inte barnen själva få komma med förslag om det går att genomföra dem. Alltså blir det överenskommet att så ska vi också göra.

Men lugnet ska inte få vara så länge. Två- och tre-åringarna som efter sin två-timmars sömn åter är fulla av aktivitet sörjer för det. Tanten har också en uppgörelse med en av pojkarna som inte har samma uppfattning som tanten om en viss sak. Det slutar med löfte om bot och bättring och en vädjan från pojken: "Då kan du väl lita på mej nu då tant." Tantens hjärta smälter förstas som vax och hon tror på "sin unge" igen.

Rolf och Lasse kommer och ber att få gå ut "för ser inte tant att veden har kommit, vi måste väl trava upp den?" De två små karlarna går ut och travar ved. Och kanske att det se'n van- kas extra choklad och bullar, Arbetaren är ju värd sin lön.

En sagostund i hörnan under lampan avslutar dagen. När sagan är slut är det tid för påklädning, för nu blåser det snart i fabriken.

Tant Lilian.

Lindblads Installationsfirma

Värme- och sanitetsanläggningar

Tel. 16 06 55

Postadress NACKA

God Jul!

Gott Nytt År!

Med tack för det gångna året tillönska vi,
mina målare och jag, samtliga Gustavsbergare

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR

Joel Fläcke Målerifirma

Mångårig entreprenör för Gustavsbergs Fabriker
och Kommun

Tel.: Kontor 25 95 93, 25 19 90

Verkstad 51 02 53

Skolresan 1949

Måndagen den 13 juni skulle vi ut på skolresa till Sälen. Vi skulle samlas kl. halv sju på morgonen och åka med abonnerad buss till Centralen. Tåget gick 7.50. Som ledare hade vi vår lärare kantor Borg och fru Berg och magister Theodorsson.

När vi hade satt oss på tåget hade vi en hel dagsresa framför oss. Vi satt och pratade och åto snask naturligtvis. Efter fem timmars skakande voro vi i Ludvika, där alla gingo av för att "spisa" på stan och köpa gott förstås. Tåget stod där en halv timme.

Efter ytterligare fem timmar voro vi i Sälen. Vid stationen stod en buss och väntade på oss. Vi klevo in med våra väskor och voro snart framme vid Stor-Larsgården, där vi skulle bo. Vårdfolket tog emot oss på trappan och vi blevo visade våra rum. Så började upppackningen. Men efter en liten stund ringde klockan som kallade oss till mat. När vi kom ner till matsalen serverades det potatismos och fläskkorv, allas förtjusning. Det stora berget med potatismos försvann snart.

Efter maten gingo vi ut och tittade litet på omgivningen. Det var väldigt vackert. Runt omkring oss blånande höjder. Och nere i dalen flöt Väster-Dalälven bred och mäktig. Men vi måste

snart gå in och lägga oss. Magistern hade bestämt att det skulle vara absolut tyst kl. 10. Men det blev det naturligtvis inte (kanppast någon kväll). När vi hade lagt oss fick vi plötsligt höra några gapskratt från invånarna i rummet bredvid. Men vid elvatiden började det bli något så när tyst.

Nästa morgon måste vi gå upp kl. 8 för vi skulle upp i fjällen. Vi klädde oss i pjäxor och långbyxor. När vi hade ätit frukost fick vi göra i ordning våra matsäckar själva. Herr Larsson på gården skulle gå med som ledare. Vi åkte först buss till Sälenstugan, ett ställe som Skidfrämjandet äger. Därifrån fortsatte vi till fots. Det var ganska tröttsamt, men när vi kom upp fick vi lön för mödan. Det var en tjugig ut-sikt. Djupt under oss utbrödde sig skogen, och långt borta sågo vi sjöar. Sedan satte vi oss och åto upp våra matsäckar. När vi hade vilat oss en stund satte vi kurs på Högfjällshotellet. Det var en lång bit att gå, men till slut voro vi i alla fall där. Därifrån gingo vi ner till Sälenstugan och åkte hem med buss.

Andra dagen skulle vi åka buss in i Norge. Vi satte i gång tidigt på morgonen, eftersom vi skulle åka 25 mil. Efter en bra stund kom vi till den svenska tullen. Där var vägen spärrad. Magister

Borg gick av och in i tullhuset för att ordna med pass och andra papper. Sedan kom en tullman in och tittade litet i magister Theodorssons ryggsäck. Snart fick vi åka igen. Efter ännu en liten stund kommo vi till den norska tullen. Där hände ungefär samma sak. När vi kommo in i Norge måste vi svänga ut på högra sidan, eftersom det är högertrafik där. Vid ett par fäbodstugor rastade vi och åkte sedan vidare genom några större byar. Då och då stannade vi och tittade på den storslagna naturen. Men det sorgliga var att det i Norge var ransonering på godsaker.

På hemvägen tittade vi på ett vattenfall, som hette Sangfossen. Det var väldigt imponerande. Vi hade då ännu lång väg kvar att åka, så vi blevo trötta och hungriga på hemvägen. Men när vi kom hem fick vi köttbullar och potatis och till efterrätt blåbärskrämm med vispgräddde. Det var väldigt gott.

Tredje och sista dagen skulle vi gå upp på Hemfjellet, 925 m. högt. Vi fick först åka buss upp till Högfjällshotellet. Därifrån följde vi en stig. Det var inte så ansträngande som första gången. När vi kommo upp rastade vi på en fjällsluttning och solade oss. Där kom vi överens om att de som så ville skulle med magister Theodorsson gå genom skogen ända ner till Sälen. De andra skulle med magister Borg endast gå till Sälenstugan för att därifrån åka buss hem. Men innan vi skildes åt hittade vi ett stort snötäcke, ungefär 70 m. långt och 20 m. brett. Där började vi åka kana. Det var väldigt roligt. Eftersom det var en ganska brant sluttning, gick det undan så snön yrde om fötterna. Vi höll på och åkte en lång stund. Men till slut måste vi gå. Vi som skulle till Sälenstugan hade ganska bråttom för vi hade ju en buss att passa.

När vi kommo hem fingo vi ärtsoppa och pannkaka eftersom det var en torsdag. Vi åt så att vi nästan fingo krypa upp för trappan. Så fingo vi då börja göra i ordning för morgondagen då vi skulle åka hem.

Nästa dag fingo vi en härlig frukost. Sedan vi gjort i ordning en stor matsäck för hemresan, hurrade vi och tackade för en härlig tid på Stor-Larsgården. Och så var det bara att sätta sig på tåget och "ruska" hem. När vi kom till Centralen stod där en abonnerad buss klar att köra oss till Gustavsberg. Innan vi skildes åt vid Kyrkan tackade vi ledarna med ett fyrfaldigt leve. Vi voro alla övertygade om att vi inte så snart skulle glömma den trevliga skolresan år 1949.

Vivi Anne Pettersson.

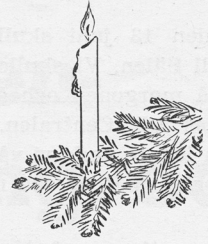
GAMLA ARBETSLAG XVII

Två handtryckarelag 1895.

Från vänster: Fru Sofie Malmberg född Jonsson, Johan Olsson, Fru Georgina Hagberg född Olsson, Anna Nilsson, Knut Karlbom, Fru Hilda Olsson född Pettersson. Sittande: Agnes Nyqvist, Anna Svensson (Farsta).

För Julbordet

SPECERIER:

In- och utländska konserver,
alla sorters prima charkuterivaror,
kött och fläsk,
prima sockersaltad julskinka,
julkorv, julsylta,
lutfisk, torr och lutad.

I MANUFAKTURAVDELNINGEN:

Stor sortering lämpliga julpresenter.
Med JUL- och NYÅRSHÄLSNING!

Konsum

Gustavsberg

HEMMA BÄST

säger ordspråket. Att trivas hemma med möbler från oss göra fler och fler Gustavsbergare, som hos oss funnit den bästa inköpskällan av bra möbler till låga priser. Vi lev. fritt Gustavsberg. Titta in till oss när Ni kommer in till Stockholm! Vi önska alla våra kunder

God Jul och Gott Nytt År

AB Stalands Möbler

Folkungag. 48, Vid Medborgarhuset.
Tel. 42 31 91

God Jul och
Gott nytt år

tillönskas av

Gustavsbergs Mjölkförsäljningsförening u. p. a.

Frisérsalongen

Mariaplan 2, Gustavsberg

HERR- och DAMFRISERING

ber att få framföra sitt hjärtliga
tack till alla kunder för det gångna
året och tillönska alla

God Jul och
Gott nytt år

Gunnar Fall

Tel. 140

Augusta Fröberg
Anställd 1889

som Stenhuset, där jag bott i många år — men förtjänsten har ju stigit undan för undan. Allting har blivit mera snyggt och ordnat omkring oss. Jag tycker om grammofoonmusiken, det passar så väldigt bra till min Pyromålning. Och jag tycker om att arbeta. Det skulle bli för ensamt om man inte hade den möjligheten, fast man har folkpension."

Elsa Andersson
Anställd 1909

hoppas att man får ha hälsan och att vi får jobba och trivas så gott det går. Någon gång skall det väl också bli fred i världen, som det var i min ungdom."

"Å, är man så gammal i gården att man blir intervjuad? Jo då, jag trivs bra på Benavdelningen. Det är något visst med den. Kanske det är materialet eller det snygga porslinet vi gör. Jag skulle egentligen ha blivit klippflicka, som de flesta andra flickorna för 20 år sedan. Men jag är vänsterhänt och så fick jag bli hänklerska i stället. Så mina koppar har örat på vänster sida! — Tänk vilka fina lokaler vi har nu. På den gamla verkstan var det trägolv, drag, damm och mörker. Vi fick bära bräderna med våra koppar nedför trapporna till fyllningen. Då stansade man hänkeln och putsade den själv innan påsättningen, nu kommer allt på löpande band, så vi gör nog många fler per dag numera. — Min man och jag jobbar här båda två på samma avdelning. Apropå, har Dahlberg med bostäderna att göra? Inte — jag tänkte faktiskt passa på att be om en korkmatta på vinden..."

Hans Karlsson
Anställd 1949

"Jag har kommit hit från Rimbo. Farsan jobbar i lantbruket alltså. Har jobbat här i 7 månader, först som postgrabb och nu är jag hos Ing. Möller. Här är litet av varje att göra, svara i telefon, springa skubb och skriva rapporter och annat på skrivmaskin. — Nej, jag har ingen vidare lust att bli ingenjör. Jag passar nog bättre som kontorist. Läser engelska och går i en skrivmaskinskurs på kvällarna. Det här jobbet gillar jag alla gånger. Det är mitt första jobb."

Sven Jonasson
Anställd 1899

"Kom hit till Gustavsberg vid 16 års ålder. Jag hade en syster här och vi måste bo fem stycken, syster min och jag och några till, i ett rum i Bergsgatan. Så för mig står bostadsstandarderna av i dag som den förnämsta framgången under 50 år i Gustavsberg. Jag var springpojke och formare tills jag hamnade i glasyren 1907 och där är jag än. Det har gått bra, några krämpor har jag inte känt av, trots att jobbet har sina risker. Mjölk som motgift mot blyt infördes 1939. Men Odelberg var också noga med renligheten och höll oss med tvålv. Vi glacerare ha sen gammalt haft förmånen av särskild tid för tvättning och kläbytte. Det var förresten Yrkesinspektionen som föreslog det. Men nu vill man knappa in på den där tiden och det gillar jag inte och inte heller att bli tidsstuderad nu, när man sluppit ifrån det under 50 år. Annars är jag rätt tillfreds och trivs bra. Våra omklädningsrum äro finna och fabrikslokaler lusa och rymliga. — Vi räknar ut att Jonasson glacerat 100 miljoner koppar. "Man skulle haft ett öre pr kopp, så hade man varit rätt förmögen", avslutar Jonasson och återgår att med särskild finess och snabbhet gläsera sina koppar."

"Jag blev rekviderad direkt från skolan och började som 'springpojke', d.v.s. biträde åt min bror formaren. När jag var 18 började jag själv forma tefat. På den tiden var det en ädel tävlan mellan formarna om vem som kunde göra det bästa och det mesta. Dåliga sanitära förhållanden grundlade silikos hos många, men det var å andra sidan ett enastående kamratskap och god sammanhållning. En jobbare kunde sin sak och var mycket självständig, och förman behövde inte övervaka själva jobbet utförande.

Varje år hade vi trevliga båtutflykter, då springpojken tävlade i idrott och de äldre roade sig friskt. För 10 år sedan blev jag förman, och det har varit både jobbigt och intressant. På steatit har det under senaste år varit rena främlingslegionen, men i stort sett ha mina jobbare från 11 nationer klarat sig bra trots språkförbistringen. Så pressarna ha gått bra, handpressarna bäst och våra produkter äro av erkänt prima kvalitet."

Ebba Jonsson
Anställd 1939

"Jag vill inte!! Jaså, är jag den enda trotjänaren sedan 1939. Jojo, det var inte modernt för 10 år sen att börja här efter plugget. Man skulle jobba i sta'n. Fast några har ju kommit tillbaka till fadershuset igen. — Det vet du väl att jag började som postflicka. Nu är jag kontorist på Glas och Porslin, mest glas! — Låt bli och skriv ner det där! — Ja visst har det hänt en del på 10 år. Alldeles kollossalt, utom uppe på Kvarnberget. Men nu kommer ju skolan dit och då måste dom väl snygga upp litet där också. Ungdomen väntar väl alltså på sitt kafé och sin dans vinter-tid? — Visst gillar jag jobbet. Men det här kontoret är för trångt för tre personer! Det kan du skriva upp! Jag vill inte in i Gustavsbergaren!"

John Lundin
Anställd 1919

"Fjorton år tror jag
visst att jag var"

Sju årsklasser 1889—1949 intervjuas

1500 år i fabriken

På kvällen torsdagen den 15 december rullade en fullsatt buss med 30-tal trotjänare vid fabriken och representanter för fabriksledningen, fackföreningen och kommunen ut till Skevik.

Hedersgruppen representerade sammanlagt 1500 år vid företaget, var och en minst 50 anställningsår.

Få företag ha äran att kunna räkna så många i tjänst med en så unik prestation i tjänsteår.

Sedan Lucia bjudit på en värmande glögg, intogs middag under glad och trivsam stämning.

Gratifikation, sång och musik, varma ord från chefen och ett animerat samtal kring minnena från de många åren, gjorde kvällen till en högtidsstund för alla närvarande.

Vi återkomma med bilder från evenemanget i nästa nummer av Gustavsbergaren.

I förbifarten

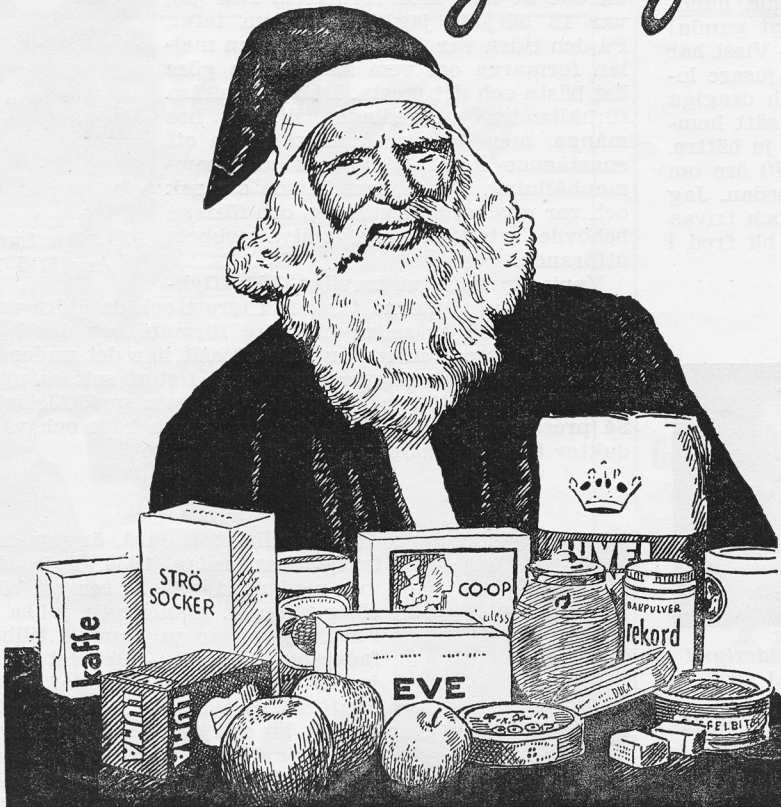
Artur Teglund
50 år 22/12 -49

Ett årsbarn med KF, ingenjör Artur Teglund, fyller den 22 december 50 år. Populär arbetare och chef, praktisk ledare, glad trubadur, säker båtsman, godmodig Forummedlem, varmhjärtad sällskapsmänniska och duktig förhandlare — fyllig till kropp och själ, lyckönskas han av gustavsbergarna på högtidsdagen!

—g.

Goda inköp —

Glad jul

När Ni julhandlar måste pengarna räcka till mycket. Planera inköpen med omsorg och se noga på pris och kvalitet. Julfina och välförsedda butiker hälsar Er hjärtligt välkommen

konsum / kooperativa

Offentliga möten

(s. k. Norrländska Symöten)

kommer att under vintern anordnas i Missionshuset varje tisdagskväll. Början göres tisdagen den 10 januari. Till dessa hälsas alla, både damer och herrar välkomna. Eget arbete medtages. Den som vill kan erhålla arbete där, vilket i så fall utföres för missionsförsäljningens räkning. Ett trevligt program med sång och musik, allsång m.m. bjudes varje kväll. Dessutom serveras kaffe. Den som önskar en "arbetskväll" i goda vänners sällskap och omkring ett trevligt program må särskilt beakta dessa kvällar!

Första kvällens inbjudare hälsar var och en välkommen tisdagen den 10 januari kl. 19!

Inbjudare: familjerna Johan och Eilert Lundgren, Göte Öhman.

John Svenson

Åkeri

Tel. G. 276

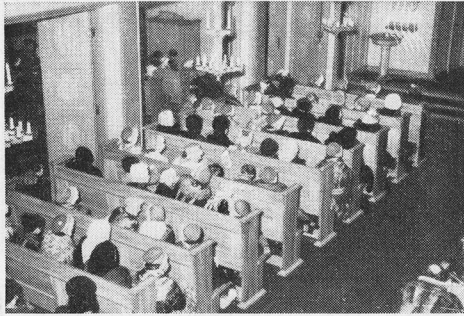
□

Koks och Ved

God Jul —

Gott Nytt År!

Storhelg i Lannavaara

Den som vill uppleva något utom det vardagliga, skall besöka en del i världens största stad Kiruna, den lilla kyrkbyn Lannavaara, trettondag jul. Då kulminerar samfolkets största årliga kyrkohögtid i nordligaste Lappland. För två år sedan var signaturen med om en sådan. Redan 3 januari började första mötet. Det var bistert kallt ute — ända till 36 minusgrader — men inne i Lannavaara trevliga minneskyrka var det varmt och gott och mötesdeltagarna syntes allt trivas. Mötena fortsatte, och allt fler och fler av samfolket sökte sig till Lannavaara, och vid högmässan trettondag jul voro gott och väl 500 personer bänkade i kyrkan.

Det är en förunderlig upplevelse! När man står uppe på läktaren och ser ut över församlingen, är det som att se en prunkande blomsterrabatt en sommardag. Lapparna i sina färgglada dräkter dominera bilden. Det är ingen vanlig gudstjänst!

I gången som leder fram till altaret ha små samebarn lagt sig till ro. De allra minsta vaggas till vila i medförd komsio, men inte alla äro stilla. Några röra sig i lappbarnens mjuka stil fram och åter i gången. Några hundar fullständiga tavlan.

Det är aldrig tyst. Prästen, pastor Tawe, predikar utan att låta sig störas av barnens småprat, de minstas gråt, hundarnas småglävs och det ideliga trampet av besökare, som komma och gå. Allt gör ett egenartat intryck på främlingen, som upplever det för första gången. Men småningom vänjer man sig vid oron och förstår, att den är ett med gudstjänsten, som förlöper utan avbrott, tills det är tid för nattvarden. Det första duk-

laget bildas av predikanterna och några bybor, men sedan komma lapparna mangrant. De begå den heliga akten, medan organisten fyller ut det hela med välkända psalmtoner.

Och till slut är nattvarden över. Kort altartjänst och menigheten strömmar ut för lekamlig spis och vederkvickelse tills kvällsmötet börjar några timmar senare.

Varifrån komma då alla dessa samer? Ja, de flesta tillhöra Saarivuoma och Lainiovuoma lappbyar. Men här finnas besökare ända från Arjeplog och Jokkmokk. Det är samer, som gått i skola i Lannavaara och som när trettondagen nalkas känna en oemotståndlig längtan att uppleva sin barndoms största händelse — storhelgen i Lannavaara minneskyrka. Kare-suando kyrkhelg kommer numera i andra rummet. Det är Lannavaara, som blivit samlingsplatsen där de liksom ladda upp sin andliga varelse, innan de ge sig ut till det hårda livet med renhjordarna, först nere i skogsbygden och sedan uppe i fjället.

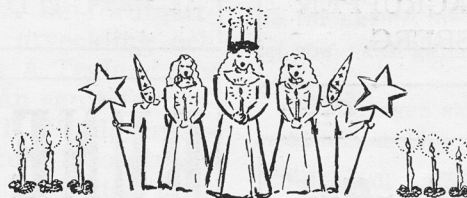
Under mötestiden bo lapparna hos befolkningen. Upp till 14 personer i ett rum är ingen ovanlighet, men sänjan är god. Under mötena tjänstgöra inte mindre än

sex predikanter. Någon gång händer det att predikanternas suggestiva predikningar framkalla s. k. likku-tuksia, då vederbörande kommer i trance ropar rätt ut i luften, hoppar över bänkar och högt beder alla om förlåtelse för begångna oförrätter. Men detta ser ut att bli mer och mer sällsynt.

Så har storhelgen i Lannavaara blivit den kraftkälla, då samerna förnya sitt andliga liv, men den har även blivit samlingsplatsen, där de kunna göra affärer, träffas, utbyta tankar, uppliva minnen och bygga upp hela sin varelse till nästa stormöte ett kommande år.

Rier.

Lucia

I mörko lande skiner det ljus —

Lucia kommer i natten.

*Snön ligger vit över mark och hus,
skogen är tösvart och tungt dess sus,
stjärnan står blank i nattsvart vatten.*

*Stig in, Lucia, stig in, stig in,
med ljuset och håvorna dina!*

*Vi vilja dem gömma fromt i vårt sinn'
som brodden slutes i kärnan in,
tills vårens sol börjar skina.*

SIGNE HALLSTRÖM

Filadelfiagruppens Möten

under

Jul- och Nyårshelgen

SÖNDAGEN 18 DEC. Kl. 15
Söndagsskolfest

JULOTTA Kl. 7
Henry Latvanen

ANNANDAGEN 11.15 o. 19
Sparbössetömning för yttre
missionen.

NYÅRSVAKA Kl. 22

NYÅRSDAGEN kl. 19.
Tisd. 3:dje Jan. kl. 19.30

TRETTONDAGEN kl. 17.
Årsmöte.

I regel ha vi offentliga möten
under 1950 Söndagar kl 11.50,
19 och tisdagar kl. 19.30.
Söndagsskola kl. 10.

En fridfull JUL och ett GOTT
NYTT ÅR önskas var och en
av FILADELFIAGRUPPEN
i GUSTAVSBERG.

God Jul Gott Nytt År

önskas
våra ärade kunder

GUSTAVSBERGS BAGERI
Klas L. Larsson.

Kundkrets och vänner

önskas

EN GOD JUL

och

ETT GOTT NYTT ÅR!

Albert L. Carlson

Jultomten kommer — icke

men

Aug. Eriksson

kommer med en PHILIPS
AGA eller CONCERTON
radio.

Gamla i utbyte.
Radioreparationer billigt.

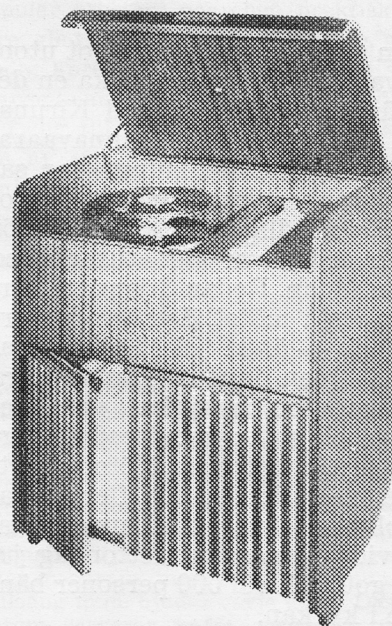
Ring eller besök

RADIO-ERIKSSON

Mariagatan 4. Telef. 197

Repr. för Nimbus Radio

G O D H E L G !

Gör en god affär

efterhör vid möbelköp våra
låga priser

å STOPPMÖBLER
eller KOMPLETTERINGS-
MÖBLER.

Kredit, om så önskas!

(Omstoppning av möbler å egen
tapetserareverkstad.)

Nacka Möbler

— EKTORP —

(i samma hus som Ericssons
Frisersalong.) Tel. 16 21 99.

RUNE BOOX

El installationer Radioservice

Grindstug. 2 Tel. 325

tillönskar

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR!

Westlunds livsmedel

Gustavsberg

Tel. 209, 422

Högsta kvalitet på

Kött, fläsk och charkuterivaror.

God Jul.

Gott nytt år.

Kurt Åkerlund

SKOMAKERI

Loviseberg Tel. 220

Rekommenderas

GOTT NYTT ÅR 1950

Till Julen

rekommenderas våra julvört-
bröd, julkakor och grytdopp.

Värmdö Bageri

Tel. Hemmestavik 61.

FÖRETAGS- Nämnden

Den 7 november hade Företagsnämnden sitt tredje sammanträde för året. För att bereda större plats för informationsfrågorna åjournerades förhandlingarna till ytterligare ett möte den 21 november.

Protokollet omfattar inte mindre än 21 paragrafer, ur vilka vi inhämta följande:

Skattutredningen har från ett antal företagsnämnder, däribland vår, begärt ett yttrande om skattetryckets och skatteformens inverkan i vissa avseenden. En av nämnden tillsatt kommitté anser icke att den nuvarande inkomstbeskattningen har skapat obenägenhet för övertidsarbete, icke heller benägenhet för att taga lediga dagar eller att öka semestern eller på annat sätt begränsa arbetsinsatsen.

Beträffande *förslagsverksamheten* redogjordes för ett förslag till omorganisation. Brevlådorna skall omkonstrueras med fack för papper, kuvert och meddelanden i en enhet. En förslagsställare kan förbli anonym tills förslaget är behandlat. Förslagsformulären skall därför förses med talong, som avrives och sedan uppvisas vid avhämtning av ev. belöning. Diplom kommer att utfärdas. Även muntliga förslag kan tänkas, varvid någon lämplig person kan bistå förslagsställaren med utformandet av förslaget. Förslagskommittén sammansattes med hr Teglund som företagets representant, hr Steen från tjänstemännen, hr Wiberg från arbetsledarna och hrr Öhlund och Nässén. Hr G. Dahlberg tjänstgör som sekreterare.

Den nya *arbetarskyddslagen* studerades. Man beslöt att densamma skall tillställas samtliga förmän och skyddsombud. *Skyddskommittén* lämnade rapport från 2:a och 3:e kvartalen. Förutom behandling av olycksfallsfrågor och förebyggande åtgärder har kommittén diskuterat anskaffning av handdukar och tvättmedel, centraliserade inköp av lämpliga arbetskläder och understöds-kassans disponering.

Vid sedvanligt årspropagandamöte den 2 december talar dir. Werner, AÖO, om försäkringsfrågor. I jämförelse med 2:a och 3:e kvartalen i fjol konstateras att antal olycksfall stigit från 13,0 till 14,8, att antal dagar per olycksfall sjunkit från 7,5 till 6,5 och att antal förlorade arbetsdagar är lika d.v.s. 2 per årsarbetare.

Från de olika fabrikenas *samarbetskommittéer* rapporteras livlig verksamhet, där åtgärder mot onödigt frånvaro, för ordningen och renhållningen, arbetsfelen och förslag till produktionsförbättringar varit uppe till behandling.

Hr Hjalmar Olson gav i stora drag en överblick av situationen på världsmarknaden i dag, varefter den fortsatta diskussionen kom att hålla sig på hemmaplan. Hr A. Öhlund förde in samtalet på *porslinsets kvalitet* och utnyttjandet av de skickliga porslinsmakare vi har.

Hr Möller meddelade bl.a. att HPF i dagarna startar en speciell avdelning, som helt kommer att ägna sig åt kvalitetsproduktion av bättre serviser, vilket han hoppades skulle bli en impuls till kvalitetsförbättring för vårt hushållsporslin överhuvud taget.

I ett livligt samtal om avsättningsmöjligheterna för badkar och sanitetsporslin, redogjorde hr W. Wahlgren för de svårigheter som vi mött men också de förutsättningar vi har till utveckling och god omsättning. Hr A. Teglund gav en likartad bild från sanitetsgodstillverkningen. Hr H. Nordgren bekräftade att fabriken laboratorieavdelning genom ständiga prov och vetenskapliga undersökningar kommit till ganska gynnsamma resultat i sin strävan att få fram ett bättre, renare och vitare porslin. Han ansåg inte att fabriken skulle ge sig på några utsmyckade porslinsprodukter utan gå in för goda standardvaror och god form och prima material.

Hr Eric Nilsson framhöll att de antällda i gemen borde hålla på sitt företag och medverka till att kvaliteten blev för Gustavsberg utmärkande och att vi också inåt och utåt skulle erkänna och framhålla vår standard. Öhlund ansåg att samtalet just givit prov på viljan till fri diskussion inåt och obruten front utåt.

Frågan om utbyggnad av *parkeringsplatserna* för cyklar för- anledde också ett livligt menings-

Fackliga spalten

Administrationsbidrag till avdelningar kommer att utbetalas från och med den 1 januari 1950. Förbundskongressen beslöt nämligen att bidrag skola utgå med följande belopp:

För medlemmar upp till 500 kr. 2:50 per år och medl.

För medlemmar mellan 500—1.000 kr. 2:— per år och medl.

För medlemmar över 1.000 kr. 1:50 pr år och medl.

Detta betyder att vår avdelning erhåller i bidrag c:a kr 2:25 per år och medlem vilket medför en väsentlig förbättring av avdelningens ekonomi.

Ändrade medlemsnummer komma att införas från och med den 1 januari 1950, det nya numret blir alltid sexsiffrigt och bygger på vederbörande medlems födelsedata. Ett exempel visar nummerupställningen:

En person är född den 5 januari 1880, följaktligen blir hans medlemsnummer 800105. Detta betyder att medlemsnumret alltid innehåller de två sista siffrorna i födelseåret, månadens ordningsnummer och födelsedagens datum. Med ledning av en medlems födelseår och datum kan man således lekande lätt taga reda på hans medlemsnummer.

Fackföreningens olycksfallsförsäkring, upphör den 1 januari 1950. I stället har förbundet tecknat en ny kollektiv försäkring för olycksfall *utom* arbetet som skall gälla från ovanstående datum.

Försäkringen skall gälla med följande ersättningsbelopp:

Vid dödsfall kr. 3.000:—
Vid fullständig invaliditet „ 12.000:—
I dagsersättning „ 5:—

Dessutom skall Försäkringsanstalten Samarbete bekosta anskaffandet av ett läkareintyg för varje ersättningsberättigad skada med 4 kr.

utbyte, som utmynnade i att AFA med benägen medverkan av herrar Möller och Nordgren fick i uppdrag att snarast söka verkställa bättre och rymligare parkering. Under nya frågor var också *yrkesvägledning*, *löneparand*, *belysningen i samhället*, *Södra portens öppethållande*, *piskning av arbetskläder* och *vägstumpen vid Ingarögatan* på tapeten. Dessa ärenden remitterades till olika instanser.

Sekr.

FRITT FORUM

Tro nu ej, ärade läsare, att denna epistel går ut på kritik mot Eder och den framåtanda som finnes hos Eder i dag; tro ej heller, att den är färgad av personligt estetsnobberi av den som skriver detta, utan jag vädjar till Er alla, som bo i Gustavsberg.

Vi som bo i vårt lilla samhälle och ha vår dagliga gärning här hysa en obetingad kärlek till vår hembygd och dess natur. Den har för oss alla stora skönhetsvärden, och vi äro ense om att naturen i ovanligt hög grad slösat sina rika gåvor just i vår hemtrakt. Men själva skola vi värna om dessa värden, om vår bygd och dess natur.

Sedan barndomen ha vi fått lära oss levnadsregler av många slag, och en av de elementära är den att ej osnygga i naturen eller göra åverkan eller på an-

Stadgar för avdelningens hjälpkassa.

1. Bidrag tillkommer varje medlem, som tillhört fackföreningen minst 6 månader, och som är fast anställd vid Gustavsbergs Fabriker.
2. Bidrag utbetalas till medlem som insjuknat efter den 1 januari 1950, och efter en sammanhängande sjukdomstid av 48 arbetsdagar.
3. Daghjälpens storlek utgör kr. 3:— per dag och utbetalas i sammanlagt 90 dagar under 12 på varandra följande månader.
4. Medlem erhåller på nytt bidrag enligt punkt 3, då han varit i arbete under minst 3 månader, men först efter det att fabriken sjuklön utgått.
5. För att erhålla bidrag måste medlem styrka sin sjukdom genom intyg från Intressekontoret eller erkänd sjukkassa.
6. Kassen förvaltas av fackföreningsstyrelsen och bidrag utbetalas av kassören.

Då det är ytterst vanskligt att upprätta stadgar för en dylik hjälpkassa, dels på grund av bristande vetskap om sjukdomsfallens långvarighet och omfattning, förbehåller sig styrelsen rättighet att under det första provåret företaga eventuella ändringar i den föreslagna daghjälpens storlek och längden för dess utbetalning.

Reservationsrätt tillkommer arb. om anmälan sker å Fack.-exp. som hålles öppen tisdagar och fredagar kl. 18.00—19.00.

Ordf.

nat sätt göra intrång av störande karaktär.

Härom morgonen blev jag ej glad, då jag skulle gå till arbetet. Då voro ej mindre än 7 träd från Vårdshuset till Grindstugan bemålade med affischer, utan hänsyn till plats och ställe. Uppspikande på träden lyste dessa "blickfång" överallt och kunde ej annat än uppväcka harm och indignation. Tro nu ej, att kritiken är riktad mot speciella förbund, likgiltigt är vem som står bakom affiseringen, men att driva en propaganda eller reklam, vad man nu vill kalla det för, på detta sätt anser jag vara negativt. En effektiv reklam skall på ett slående sätt fånga en människas intresse, men får ej uppväcka störande moment av något slag. Det gör en reklam av denna art. Så måste det te sig för oss "infödingar", och hur tror Ni ej då att en främling ser på det? Ett sant ord är alltid att de första intrycken äro bestående, och på sådant sätt kan en främlings förstahandsintryck av vårt samhälle ej bli annat än oreda, oordning och brist på pietet.

Kommunen har ordnat anslagstavlor och affischeringsplatser, avsedda för meddelanden från föreningar och reklam emedan affisivering å andra ställen ej får förekomma. Då nu detta negligeras på uppenbart sätt, skulle jag vilja rikta en uppmaning till Er, kära läsare, att vara vårt samhälle behjälplig med att förebygga reklamering av vad slag det vara månne, i ovan påtalad art.

Att det dessutom är i lag förbjudet att affisichera på härför icke avsedda ställen, torde alla och en var känna till. Men låt oss utan myndigheternas bistånd själva hjälpa till att hålla vårt samhälle snyggt och prydligt, och låt oss värda om vår vackra natur i Gustavsberg. Besluta vi detta, nå vi måhända målet: ett vackert samhälle, som vi alla kunna vara stolta över.

Gustavsberg i november 1949.

Albin Melander.

Diskussionscirkeln Forum

ämna sedan den fullföljt sina cirkelstudier i Ungdomspsykologi återgå till de lokala och samhällsliga spörsmålen. Till sina diskussionskvällar kommer man därvid att inbjuda representanter från olika föreningar i samhället, som kan väntas vara intresserade av att samtala om de speciellt upptagna ämnena t. ex. om familjelivet, fritid och rekreation, uppfostran, hälsan, hus och hem, arbetet, samhället och livsaskådningsfrågor.

Om jag vore

kommunalfullmäktig, skulle jag motivera om att en utredning verkställdes för att undersöka möjligheten av att Gustavsbergs kommun finge ett vapen, ett "kommunmärke". Flera av grannkommunerna ha sådana vapen.

Gustavsberg är visserligen som kommun inte av så gammalt datum — inte ett halvt sekel ännu. Men den årliga, ja, dagliga expansionen påminner om att Gustavsberg är på väg att bli en jämförelsevis stor kommun. Till detta kommer sedan den blivande sammanläggningen.

Hur vore det att söka kontakt med heraldikerämbetet? Frågan går vidare.

G. L.

Herr Redaktör!

Affisivering på våra vackra ekar har förbjudits av fabriken och kommunen enligt anslag på anslagstavlor under hösten. Man blir förvånad över att styresmän som vill hålla sig för att vara moderna och följa med utvecklingen låna sig till något så negativt som ett förbud. Är då affischeringsmöjligheterna så bra ordnade att ekarna inte behöver anlitas? Om en förening vill genomföra en propagandavecka e. d. var ska affisicherna sättas för att syftet skall nås? På anslagstavlor få de inte plats och inte få de sitta den avsedda tiden. En del anslagstavlor äro också så placerade att de inte fånga intresset. Sätt upp annonspelare eller liknande där föreningarna kunna sätta upp reklamaffischer, och ställ dem där folk verkligen kommer åt att se dem. Tills detta är gjort: låt föreningarna nyttja de reklamöjligheter som stå till buds.

Bell.

OBS! Aktuell kväll!

SMU-föreningen i Gustavsberg inbjuder till aktuella kvällar. Början göres torsdagen den 12 januari kl. 19.30, och fortsätter varje torsdagskväll t.o.m. mars månad. Aktuella spörsmål komma att behandlas av kunniga och framstående talare, bl. a. kooperativ, tro och vetande, sexualmoral, idrott, litteratur m.m. i kristen belysning. Sista torsdagskvällen i varje månad ägnas musiken. Framstående sångare och musiker ge konserter. Vi tro, att dessa kvällar skola bli uppskattade och röna stor tillslutning, varför vi be Er redan nu att "vika" så många torsdagskvällar som möjligt för orientering i tidens mest brännande frågor.

Gustavsbergs SMU-förening.

En Julhistoria

Den gamle kyrkvaktaren var uppe tidigt denna morgon, tidigare än vanligt. Han hade just tagit på sig sin bästa kostym, nickat igenkännande mot sitt väderbitna ansikte i den fuktskadade spegeln, vridit upp mustascherna och kammat de sparsamma hårstråna, så att de nästan täckte den allt mer dominerande flintskallen. Så tog han på nytt alunbiten bland rakgrejorna och gned den mot det största skärsåret på hakan, som ännu inte slutat att blöda.

Det var jultid och kyrkvaktaren var litet nervös för den gamla järnkaminen i kyrkan; tänk om den skulle börja ryka och solka ned de gamla klenoderna på altaret, som man plockat fram i anledning av högtiden. Han tände ju redan i går kväll och det brann friskt då, men nu hade han ju unnat sig några timmars sömn, så man kunde inte veta, hur den gamla kaminuschlingen skulle uppföra sig, när han inte var närvarande. Så det var nog bäst att komma iväg i tid.

Han krängde på sig rocken och galoscherna, svekade mellan kimmelmössan och plommonstopet, gick till fönstret, lyste på termometern, tog sedan stopet och käppen med silverkryckan, såg till kakelugnen och stängde luckorna och gick ut på farstubron.

Ljuset strömmade ut genom fönstren på den nyfallna snön, och han vände genast och gick in och släckte det, och då föll hans blick på psalmboken, som han lagt fram på bordet, och han tog den, och stoppade den i fickan. Det är bäst att ha psalmbok med sig en sån här morgon, tänkte han, ty de som finns i kyrkan går nog åt i dag... åtminstone.

Han hade en god bit att gå, och mildvädret, som följde på kylan, hade snö i följe. Det hade vräkt ned ganska bra sen i går kväll, då han gick hem från kyrkan. Nu var han ute på stora landsvägen, och det var nått och jämnt, att han kunde urskilja enrisruskorna, som kantade vägen. Några stjärnor såg han inte till denna morgon.

Han tänkte på stjärnorna som ledde herdarna till krubban, han önskade sig en ledstjärna nu i denna stund, ty ibland var han uti i dikeskanten och hade så när åkt på ändan ned i det djupa utfallsdiket. Yrsnön trängde in vid rockkragen och fastnade i mustascherna. Han skulle nog ha tagit kimmelmössan.

Då stego två ljus upp vid horisonten och närmade sig hastigt mot kyrkvaktaren.

"Österstjärnor", tänkte han, de komma samma väg som snön emot honom.

"Det folk, som vandrar i mörkret, skall se ett stort ljus!" Han kunde texten utantill. Men detta var två ljus och det var på 1900-talet. Han tog tag i en enruska och steg ned i diket, medan snöplojen för förbi, så att snön sprutade åt alla håll. Han tittade efter den röda lyktan som försvann i snöyran, så steg han opp på vägen och fortsatte. "Bereden väg för Herren", så sjöng psalmen i hans öron, men han, kyrkvaktaren, var väl ingen herre. Nej, han var bara en tjänare, en trotjänare, skulle man väl kunna säga, och nu kom den stora vägmaskinen och beredde vägen för honom och för alla andra, som gjorde sig omakket att gå opp så tidigt och gå i kyrkan.

Så kretsade hans tankar kring jul-evangeliet och vad prästen skulle säga i anslutning därtill. Skulle han kanske hålla på så länge, att folket sen inte orkade gå i högmässan eller kanske inte kom tillbaka förrän nästa julotta?

Nu svängde han in på kyrkvägen och den gula träkyrkan syntes snart mellan träden. Han tog kvasten och fejade trappan och det nylagda granriset, tog nyckeln och vred om det gnisslande låset, slog snön av hatten och steg in. Det var varmt och skönt att komma in i kyrkan. Han drog eld på en tändsticka och tände lyktan, som han lämnat på sista kyrkbänken. Så gick han fram till kaminen och spettade upp i den glödande koksen och lade in mera koks.

Så gick han in i sakristian, tog av sig ytterkläderna och tittade i prästens spegel och fick ett obehagligt intryck av sin egen bild i det gula lyktskenet från bordet, där lyktan stod vid sidan av psalmboken och de bägge biblarna. Människan är ju Guds avbild, men han liknade nog mest djävulen, så kyrkvaktaren han var med sina uppvidna mustascher och gula ögontänder och kala huvud. Han tittade ofrivilligt omkring i de mörka hörnen, häxttänkandet från fäderna var inte utplånat i hans hjärna. Han tände de bägge ljusen på bordet och tog lyktan och gick ut i kyrkan och började tända ljusen i kronorna.

Då vek skuggorna från templet, de nyputsade mässingsköldarna på väggarna blänkte så fina och Maria med barnet i den förgyllda ramen log emot honom och värmdes hans förtorkade ungarls-hjärta.

"Frid på jorden, till människorna ett gott behag", han gick fram till altaret och tände ljusen.

"Pang!" lät det från läktaren.

Kyrkvaktaren tappade ljuset, som han tände med, i rena förskräckelsen, och stearinet stänkte på kavajen, då lågan blåstes ut av luftdraget. I den tomma kyrkan lät det nästan som atombomben,

reflekterade kyrkvaktaren, då han lugnat sig. "Frid på jorden!"

Han hade gillrat råttfällan på läktaren i går kväll för att de kräken inte skulle ge sig på de antika ljusen. Och nu i själva ottan föll giljotinen... bödelsman var han och kyrkvaktare och i ansiktet lik själva... ja han hade ordet på sina läppar, men han uttalade det inte, men han tänkte det. Så tog han fällan och ställde den vid orgeltrampan; orgeltramparen och han voro ju inte de bästa vänner.

Så gick han ut på trappan och då hördes de första bjällrorna. Det var de bägge kyrkvårdarna, som anlände i stora pälsar och skinnmössor. Kyrkvaktaren kunde inte låta bli att titta på termometern. Den visade noll och det hade slutat att snöa.

Kördrängen tog hand om hästen och de bägge männen gick upp till uthuset. Kyrkvaktaren gick upp på läktaren, tog fällan och bar ut den. "Frid på jorden, bland människorna, till vilka jag har ett gott behag", så spottade han ut snuset och gick in i kyrkan.

—n.

Gustavsbergs Folkparksförening

tackar medlemmar och publik
för det gångna året

och tillönskar

God Jul och
Gott Nytt År!

Folkan

bjuder nu färskare filmer och
tätare föreställningar i den re-
noverade och med nytt maski-
neri försedda biosalongen.
ANNANDAG JUL och mellan-
dagarna visas succéfilmen

"De tre musketörerna"

Födda:

5 sept.: Lilli Anita, d. t. gravör Nils Roland Fröberg och h.h. Lilly Alexandra f. Svensson, Grindstugårde B. 9.

11 sept.: Bo Lennart, s. t. chaufför Bruno Lennart Persson och h.h. Märta Ingegärd f. Svedin, Mariaplan 1.

12 sept.: Gunilla Margareta d. t. porssl. arb. Sven Enar Vangler Johansson och h.h. Margareta Linnéa f. Karlsson, Höjdagsv. 17.

26 sept.: Lars Olov Axel s. t. snick. Axel Sixten Andersson och h.h. Ulla Maria f. Berlin, Aspvik 1: 5.

11 sept.: Sonja Anita d. t. lab.bitr. Agne Rosén och h.h. Dagny Anita Alexandra f. Qvarnström, Mariaplan 4.

25 sept.: Valve Marjut d. t. svetsaren Ronald Paarmets och h.h. Irja Annikki f. Tanninen, Hästhagsväg. 4 a.

21 sept.: Bo Stefan s. t. civ.ing. Bo Gunnar Lundén och h.h. Agnes Margareta f. Ihlerz, Hästhagsterr. 5.

4 okt.: Kjell Åke s. t. verktygsarb. Tage Ossian Bernhard Strid och h.h. Gertrud f. Weick, Tvärväg. 6.

2 okt.: Gerd Rigmor d. t. plåtslag. Bengt Karl Axel Säll och h.h. Anna Karin Valborg f. Haglind, Bergsg. 3 b.

7 okt.: Inger Birgitta, d. t. lantarb. Gustaf Fritiof Karlsson och h.h. Ingrid Maria f. Andersson, Farsta.

11 okt.: Gian Luigi s. t. porssl. arb. Melchiorre Oldani och h.h. Teresina f. Bertoglio, Mariaplan 10.

14 okt.: Marie-Lovis d. t. fabr. arb. Knut Helmer Hånell och h.h. Ingegärd Lovisa f. Andersson, Mariaplan 4.

20 okt.: Ulla-Carin, d. t. ing. Stig Gunnar Andersson och h.h. Aina Helena f. Sköld, Hästhagsväg. 7.

23 okt.: Dagmar Birgitta d. t. porssl. arb. Knut Uno Armas Wik och h.h. Dagmar Maria Elisabet f. Nelson, Hästhags-terassen 7.

7 nov.: Carlo s. t. porssl. arb. Marcello Michelini och h.h. Anna Maria f. Gallo, Hästskoväg. 4.

11 nov.: Irene Birgitta Margareta d. t. byggn.snick. Sven Sigvard Johansson och h.h. Gärda Margareta f. Andersson, Mörnäs 1: 172,

22 nov.: Fred Arne s. t. lagerarb. Gus-

tav Evert Andersson och h.h. Ester Charlotta f. Markör, Ingarög. 7.

Vigda:

8 okt.: porssl. arb. Stig Harry Jansson, Mariaplan 8 och Lissy Linnéa Andersson, Mariaplan 8.

20 sept.: jordbr. arb. Ivan Roland Gottfrid Nilsson, Anneberg 1: 1 och Anna Alice Söderman, Anneberg 1: 1.

20 okt.: sanitetsgjut. Sven Henrik Sundström, Kullen 6 och Elisabeth Ny- lund, Kullen 6.

8 okt.: kont. Torsten Emanuel Jansson, Rörstrandsg. 21, Sthlm och Lisbeth Elna Maria Meling, f. Granlund, Ske- viksg. 8.

19 nov.: porssl. arb. Hans Olof Häggglöf, Mariaplan 9 och Karin Ulla Britt Modin, Kullen 2.

19 nov.: tjänsteman Erik Axel Eriks- son, Bordsvägen 36, Enskede och Svea Linnéa Elisabet Karlsson, Höjdagsvå- gen 5.

3 dec.: fabr. arb. Bror Ragnar Vik- ström, Mariaplan 8 och Birgitta Maria Karlsson, Mariaplan 8.

Döda:

20 sept.: fru Kristina Andersson f. Me- lén, Höjdgatan 9. 86 år.

21 sept.: f. d. porssl.mål:an Alma Eli- sabet Lowndes, Värmdögat. 7. 79 år.

29 sept.: fru Hulda Maria Andersson f. Pettersson, h:u t. städaren Petrus Alexander Andersson, Stenkullen 3. 72 år.

14 okt.: fru Almina Kristina Karls- son f. Ny, Skeviksg. 1. 79 år.

2 nov.: f. d. tryckaren Johan Algot Johansson, Villagat. 10. 88 år.

7 nov.: montören John Anders Bern- hard Andersson, Mariag. 10. 54 år.

9 nov.: fru Hedvig Charlotta Eng- ström f. Pettersson, Alderdomshemmet. 85 år.

25 nov.: fru Teresia Berenger Inge- borg Fredblad f. Dahl h:u t. ugnbrän- naren Evers Robert Fredblad, Ingarö tvärgata 1. 58 år.

28 nov.: fru Emma Karolina Severin f. Strömberg h:u t. förman Karl Oscar Severin, Värmdög. 5. 72 år.

PREDIKOTURER:

Gustavsbergs kyrka.

Juldagen kl. 7: Julotta, Kh. Hallin, kören.

Annandag Jul kl. 11: Högm. Pas- tor S. Rydberg.

Nyårsafton kl. 23.30: Nyårsvaka, kh. Hallin.

Nyårsdagen kl. 11: högm. kh. Hal- lin.

Trettondag Jul kl. 11: högm. Kom- minister Axel Boström.

Kyrkligt

Livet har många glädjeämnen. Ett av dessa är, då församlingens gamla man- grant mötas för att deltaga i utfärden, vart den nu än bär. Fyra gula bussar med vänliga chaufförer, glada ansikten, gott humör, allt detta för att en färd skall bli vad den bör vara. 140 gamla i Gustavsberg komma eller hämtas genom herr Lorangs försorg. Färden går till Nacka kyrka. Där bjuds på sång och musik. Fru Maj Borgs kristallklara sopran ljuder i templet. Herr Sten Pet- terssens skira fiol tänder glädje i allas hjärtan. "Andantino" av Kreisler. Hur har inte mästaren tolkat naturens skön- het och barmhärtighetens balsam i dessa toner. — Ett ord om glädje och frid ljuder. — Det är en mänsklig stäm- ma som talar, men det är ändock Gud, som vill säga något om glädjen, den enda glädje, som betyder något på ålderns da- gar. — Men vidare — till Graninge, vår stiftsgård. Kaffekopparna från Gustavs- berg stå i långa rader. Vänliga händer göra allt för trivseln. Visserligen äro golven i Graninge nyslipade, men kyr- koherden uppmanar ändock de gamla att gå in och taga en titt på lokalite- terna. Detta "brott" må förlåtas. Det är väl vid detta laget preskriberat. Hem- färden förlöper normalt. Alla äro glada åt den, och tacksamheten är stor. Gud välsigne alla gamla i Gustavsbergs för- samling.

Söndagen den 25 september hade för- samlingen glädjen att återse pastor Karl Erik Kejne från Stadsmissionen. I star- ka färger målade han arbetet bland Stockholms slum. Vi fingo alla, som vo- ro med, en inblick i den nöd, som kan råda långt där inne i hjärtat. Fru Berg medverkade med vacker sång.

Söndagen den 9 oktober gästade kyr- kokören Rönninge kyrkokör. Konsert hölls i Folkets Hus, som var fullsatt av intresserade åhörare. Kyrkoherde Hallin presenterade Gustavsberg som den ort i Sverige, där många konstnärer arbeta för porslinets utsmyckning och föräd- ling. Orkesterföreningen spelade ut- märkt under kantor Borgs skickliga led- ning. Manskören sjöng con brio — allt var glädje och gamman.

Lagnö kyrkliga arbetskrets hade sitt första arbetsmöte den 19 oktober. Om- kring 20 damer hade kommit och gläd- jen över att kunna göra något för Sve- riges kyrka var påtaglig.

Så kom ungdomen och steg på allvar in i Gustavsbergs kyrka. Scoutupptag- ning av fem patrulldare i K.F.U.M:s världsomfattande rörelse. Kanske nå- gon tycker att det var få — men glöm inte senapskornet. — Vi arbeta vidare

Föreningarna och fritiden.

I april- och septembernumren 1947 och november 1948 lämnade vi korta redogörelser för följande sammanslutningar inom Gustavsberg.

Kyrkliga arbetskretsen.
Kamratkedjan.
Idrottsföreningen.
Skytteföreningen.
Konstföreningen.
Gustavsbergsgillet.
ABF.
IOGT.
Nationaltemplarorden.
Blåsorkestern
Fackföreningen.
Soc.-dem. Ungdomsklubben.
Unga örnar.
Kvinnoklubben.

Här följer nu
Schackklubben och
Manskören.

Gustavsbergs Schacksällskap.

"Nu är den stolta vår utsprungna, den vår de svaga kalla höst." Många läsare le igenkännande åt Karlfeldts välkända dikt, men fråga kanske samtidigt: vad kan det där citatet ha med schack att göra? Schackspelare äro ju sådana där figurer som hänga med näsan över schackbrädet, totalt avkopplade från ytttervärlden och begreppen tid och rum. Ett omdöme som väl de flesta instämman uti men som ändå inte är alldeles riktigt. Schackspelarna äro under den lju-

pa kristen grund. Bakom denna ungdom stå församlingens kyrkoherde, överläraren V. Gezelius, folkskolläraren H. Theodorsson, tillika kårchef, ingenjören G. A. Teglund och folkskolläraren F. Berg (företvarande kyrkovärd i höga Norden).

Den 13 november hade kantor G. Borg i spetsen för kyrkokören anordnat en synnerligen väl besökt sångafton. Med glädje spelades och sjöngs till Guds ära. Ingarö hembygdskör medverkade förtjänstfullt.

Advent med sång och tända ljus. Pastor Bengt Skylling, Stockholm, talade om nyåret i kyrkans värld och kyrkokören sjöng bland annat Otto Ohlsons "Advent" vackert och värmande. Söndagsskolbarn sjöngo om "Kristi brud" med ljus i sina händer.

Och så väntade de gamla på besök på ålderdomshemmet. Med glädjestrålade blick hörde de julsångerna, de kända och kära. —

Till sist en önskan om en god jul och ett gott nytt år till Gustavsbergs församling.

Olle Hallin.

sa årstiden friluftsmänniskor i lika hög grad som övriga medborgare. Det är under det "mörka" halvåret, sista och första kvartalen, som den egentliga verksamheten pågår. Hösten är alltså schackspelarnas vår, vilket ovan anförda citat skulle betyda.

Den som en tisdags- eller fredagskväll besöker Mariagatan 13 kan lätt övertyga sig om att schackintresset är lika stort som någonsin tidigare. Till årets turneringar äro 25 spelare anmälda. Dessa äro uppdelade efter spelstyrka i fyra klasser. Den enskilda spelaren får möta var och en av de övriga i samma klass. När alla spelarna inom en klass ha mötts är första rondan klar, men turneringen är endast genomförd till hälften. I andra rondan mötas spelarna i samma ordningsföljd som i första, men med ombytta färger. När turneringarna någon gång i mitten av januari äro färdigspelade vidtager den andra delen av verksamheten, matcherna mot andra schackklubbar. I KF:s korpserie deltaga sex klubbar, K. F. Sthlm, Konsum Sthlm, Luma, PUB, Tre Kronor och Gustavsberg. Varje klubb möter upp med 15 spelare. I 1949 års serie kom Gustavsberg på andra plats efter Luma.

Huruvida denna förnämliga placering skall hållas eller kanske rent av förbättras under 1950 får framtiden utvisa.

A—n.

Gustavsbergs Manskör

bildades den 2 okt. 1933 och fick i starten 32 medlemmar. Av dessa är 7 st. fortfarande aktiva sångare. Som dirigenter ha tills dato Oskar Ullberg, Rudolf Nylow, Axel Undén, Anders Hedström och Gösta Borg fungerat.

Manskören vill samla alla, som är intresserade av kvartettsång, i vårt samhälle, till glädje för dem, som vilja lyss-

na till oss och till trevnad för oss själva. Men vår kör är inte så stor, som den borde vara, om man tänker på hur vårt samhälle utvecklats sedan kören bildades. Vi äro 10 mindre nu än när vi började, men kören är inte sämre för det.

Nu närmast ha vi samarbetet med K. P. A. (kooperativa personalalliansen) att tänka på. Det är körer från Luma, Tre kronor, K.F. och Gustavsberg, som komma att samverka i en sångarstämman pingsten 1950 i något av de skandinaviska länderna, troligen i Köpenhamn, så nog finns det perspektiv.

Men nog om detta, den största uppgiften har vi väl i det egna samhället, och de trevliga repetitionerna inte att förglömma.

Vi skulle behöva några tenorer till, annars är allt väl, och har Du tenorläge på Din sångröst, så är Du välkommen till oss. Kan Du sjunga A, så ska vi nog lära Dig B också, och sen ska Du se, att Du kommer att trivas med de. Välkomna alltså!

Axel Björkman.

Missionsförsamlingens Julprogram:

Juldagen kl. 7 Julotta. Predikan av pastor Nils Hultfors. Körsång.

Annandagen kl. 11.15 Missionsgudstjänst. Tal av Burell. Sång. Sparbössetömning och offer för yttre missionen.

Kl. 18 Missionshögtid. Tal av missionär Ruth Ahlbert. Missionsoffer.

Nyårsdagen kl. 15 Familjfest. Ungdomsföreningen, VP och VF samt församlingens övriga vänner inbjudas.

Söndagen den 8 jan. kl. 11.15 Gudstjänst. Predikan av köpman Gunnar Nyqvist. Sång.

Tisdagen den 3 — söndagen den 8 jan.

EVANGELISKA ALLIANSENS
BÖNEVECKA:

Tisd. kl. 19.30 Missionshuset.
Onsd. kl. 19.30 Baptistkapellet.
Trett.d.J. kl. 19.30 Missionshuset.
Lörd. kl. 19.30 Baptistkapellet.
Sönd. kl. 18 Kyrkan.

Vid dessa möten medverkar talare från Kyrkan, Baptistförsamlingen och Missionsförsamlingen. Sång vid varje möte. Kollekt.

SKÅLSMARA MISSIONSHUS:

Trettondag Jul kl. 14 Julfest, Tal, sång och musik, uppläsning. Servering av kaffe.

Till församlingens möten och sammankomster hälsas var och en hjärtligt välkommen!

Missionsförsamlingen.

Diskussionscirkeln

Forum

tillönskar

Gustavsbergarens

läskrets

God Jul och

Gott Nytt år!

Gustavsbergsnytt.

Bandy.

Fotbollslaget avslutade höstsäsongen med vinst över Olympia, och Landis som vaktade målet fick finfin kritik i stockholmspressen. Han höll nollan som en riktig Stålfarfar, och när sen Sixten sparkade in det vinstgivande målet, så var saken klar.

Bandygänget, som länge legat i och tränat under 'Lottas' ledning, har fått en ny lagledare i Einar Andersson, som tidigare ägnat sig åt juniorerna. När det så i början på november blev litet kyligt norr över, fick man kontakt med Ljusdals B.K. och det resulterade i en bandymatch, som programenligt genomfördes på Vikarsjöns is söndagen den 6 november 1949. Vi läste därom följande i Ljusdalsposten!

"Av hälsingelagen var det endast Ljusdals B.K. som kunde genomföra söndagens bandyprogram. Matchen gick på Vikarsjön och motståndare var Gustavsbergs I.F. Resultatet blev 3—3 sedan gästerna haft ledningen med 2—1 i halvtid. Isen var prima och nästan fri från vatten.

Gustavsberg hade en bra målvakt, som vi skulle tro laget får svårt att behålla. Han tog det mesta av vad Ljusdal presterade i skottväg, och laget kan i första hand tacka honom för det oavgjorda resultatet. I övrigt utmärkte sig centern Sture Nyberg, kedjeledare och god skytt. Även Kenneth Hjulström, som provades på högeryttern andra halvtid, var en snabb gosse med blick för spelet. Han var Junior i fjol, men han bör ha sin givna plats i A-laget i år. Av försvararna utmärkte sig förutom målvakten gamle landslagskampen Lotta Lindblom, som ännu inte är ett utbränt ljus.

Planen var för liten för att medge något effektivt spel på fria ytor, det grötade ihop sig betänkligt då och då, vilket omöjliggjorde ordnat samspel.

Efter en kvart tog gästerna ledningen genom hi. H. Löfgren och 10 min. senare ökades ledningen av hy. Fritte Fall till 2—0. Fem min. före pausen reducerade Ljusdal genom ett vackert tennislag av Svasse Wennberg.

I andra halvlekens 18:de min. kvitterade Ljusdal genom samme man. I båda fallen kom passningarna från K. A. Ahlström. Men Gustavsberg var envisa som synden och kom igen och i 27:de min. tog de åter ledningen, denna gång genom vi. G. Lindblad. 9 min. före full tid fastställde Lurven Svensson slutresultatet 3—3.

God domare var Axel Herry och omkring 150 personer tittade på."

Så långt Ljusdalsposten. Denna bandymatch går till historien, som den tidigast spelade bandymatchen i Gustavsbergs idrottshistoria. Lagledare Einar Andersson kan vara nöjd med sina pojkar.

Spelmansafton.

De riksbekanta skansenspelmännen Hjort Anders Olsson, Teodor Olsson och Anders Myrman gästspelade söndagen den 20 nov. i Gustavsbergs skola. För arrangemangen svarade Gustavsbergsgillet och många musikvänner hade inbjudits. Hedersgäster voro femton fiolspelande skolbarn, som syn- och hörbarligen uppskattade spelmännens prestationer.

Hjort-Anders, som snart fyller 85 år, var i högform, och låtarna föredrogos med en musikalisk finess, som väckte allmän beundran. Avslutningsvis talade han varmt för folkmusiken och riktade sig särskilt till de yngre.

A de församlades vägnar avtackade Ing. Artur Teglund de tre spelmännen och önskade dem hjärtligt välkomna åter.

F. O.

Sjuk kassan

Önskar sina medlemmar en GOD JUL och en GOD HÄLSA.

Om sjukdomsfall inträffar så ring omedelbart kassans exp., sjukpenning kan icke utbetalas förrän sjukansmälan inkommit.

För en avgift som alla ha råd till:

Sjukpenning varje dag under två år.

Läkarvårdsersättning.

Fri vård å länets sjukhus.

Fria intagningskostnader å sjukhus.

Moderskapshjälp.

Barnförsäkring utan avgift.

Expeditionstid:

Varje vardag kl. 9.00—12.00. Dessutom månd., onsd. och fred. kl. 16.00—18.00. Lördagar är exp. stängd.

Adr.: Hästhagsvägen 4,
GUSTAVSBERG, tel. 396.

Skolbygget har börjat.

Sedan en skolbyggnad senast uppfördes i Gustavsberg ha 34 år förflutit. Norra Skolan byggdes 1915 och präglades av en begynnande kristids besparingsiver. Ingen ljudisolering ansågs behövlig mellan skolsalar och överliggande bostäder och vanprydande träpelare sattes som takbärning i klassrummen. Två av lärosalarna begagnades som reservutrymmen och först år 1947 voro alla tillgängliga utrymmen tagna i anspråk.

Vid den tiden hade barnantalet i Gustavsberg börjat öka i rask takt och planering för en helt ny skolanläggning blev nödvändig. Då inga gamla lärosalar fick slopas och det visade sig svårt att planera för nya anläggningen på det gamla skolområdet enades man slutligen om Kvarnberget som lämplig tomt för skolbygget.

Kvarnbergsskolan, som uppföres under år 1950, skall omfatta 12 lärosalar i 3 huskroppar förenade genom 2 trapphus. I nära anslutning till huvudbyggnaden kommer 1 naturkunnighetssal och administrationsavdelning omfattande expedition, lärarrum, avdelning för skolläkaren och bibliotek. För dessa lokaler har byggnadstillstånd erhållits och arbetet redan igångsatts. Kostnaden har beräknats till c:a 800.000 kr.

Utöver denna första etapp av skolbyggnationen har emellertid statsbidrag beviljats även för gymnastiklokal och till specialsalar (slöjd-, skolköks- och bespisningurymmen). Sammanlagt uppgår det beviljade statsbidraget till 490.000 kr. Under hösten 1950 beräknas inflyttning kunna ske. Bygget kommer att utföras av AB Gustavsbergs Fabrik.

V. G.

Våra blommor

studeras nu av en cirkel inom ABF med 25 deltagare under ledning av trädgårds-mästare Cedergrund. Man följer en av Konsums kursplaner och söker sätta sig in i växternas och blommornas trivselvärden, rumsväxternas livsbetingelser och vård och snittblommornas skötsel. Besök har gjorts i Farsta trädgård, där cirkeln praktiskt fått pröva på omplantering, förökning och skötsel av blommor och jordmånens betydelse.

Scenstudion

har givit kabaret för fulla hus å Folkan under november. En extraföreställning till förmån för Julfemman gav 512 kr. Nu repeterar man en nyårskabaret och en mera krävande pjäs, som skall framföras i mars månad. För denna blir Sarrazin regissör.

Böcker om Värmdö skeppslag

Ett "skeppslag" är för flertalet i våra dagar ett dunkelt begrepp, som knappast har någon praktisk betydelse. Anorlunda var det för århundraden tillbaka, då befolkningen inom ett visst område hade att utrusta och även bemanna fartyg till landets försvar. Denna skyldighet torde ha haft även en annan betydelse. Vikingatåg, korståg och härjningar vid främmande kuster äro exempel på detta. Vad Värmdö skeppslag beträffar omfattade det de nuvarande kommunerna Värmdö, Boo, Gustavsberg, Ingarö, Djurö och Möja.

Det läge som detta skeppslag hade, gjorde trakten särskilt utsatt när främmande inkräktare sökte nå fram till huvudstaden. Atskilliga drabbningar ha här ägt rum. Historien ger därom besked. Denna vakthållning, och dessa påfrestningar då och då voro med säkerhet betungande för den fåtaliga befolkningen. Men under fredliga tider torde levnadsförhållandena ha varit jämförelsevis goda. Den bördiga jorden, fisket och kanske också den storslagna naturen bidrog till att befolkningens tillväxt inte avstannade. En bidragande omständighet till detta torde också ha varit att stadsbor, som hade ekonomiska möjligheter, redan tidigt sökte sig ut till dessa skärgårdstrakter. Atskilliga hade fått egendomar i förläningar för tjänster de gjort riket.

Det är uppenbart att en trakt med denna närhet till Stockholm, en historia som sträcker sig tillbaka till forntiden och som under århundraden varit ett kärt tillhåll för mer eller mindre bemärkt folk, skall ha blivit föremål för skildringar av olika slag. Det är detta sammanhang tre arbeten som för dagen skall erinras om.

Först är då att lägga märke till den

"När höstlöven falla"

kallades en sångafton anordnad av Gustavsbergs kyrkokör och Ingarö hembygdskör i Gustavsbergs kyrka den 13 november. En trio inledde och avslutade med vacker musik från orgelläktaren. Texter utdelades och kantor Borg ledde de 150 deltagarna i unison sång, omfattande en rad av våra vackraste visor.

Gustavsbergs-Ingarökretsen

av Svenska Röda Korset höll julmäsas lörd. d. 3 dec. Förutom försäljning, tom-bola och kaffeservering bjöds på sång av kyrkoherde O. Hallin och av barnkör. Mässan var talrikt besökt och inbringade omkring 3.000 kronor.

årsbok eller -skrift som sedan 1930 utgivits av Värmdö skeppslags forminnesförening. Till omfånget är det en anspråkslös skrift, men sammanföres samtliga utgivna till en bok blir den närmare 600 sidor. Man kan ifrågasätta om dessa skrifter fått den spridning de förtjäna. De torde i regel endast ha nått fram till föreningens medlemmar. Då nu endast ett fåtal kompletta årgångar lär återstå, vore det önskvärt att de kommunala folk- och skolbiblioteken sökte skaffa och införliva dem i sina bokbestånd. Beträffande innehållet i dessa skrifter skall endast sägas, att de många bidragsgivarna var på sitt håll gett värdefulla inblickar i traktens historia. Att bidragen om Värmdö är påfallande många, torde vara i sin ordning, då det här är fråga om den äldsta kommunbildningen.

Ett annat arbete som är väl värt att stifta bekantskap med är "Boo sockens historia" av E. Alfred Jansson. När den boken för ett par år sedan utkom, blev den i denna tidning föremål för en kort anmälan. Råkar man sedan dess ha ögnat igenom något kapitel då och då har man kommit underfund med hur bra detta arbete i själva verket är. Ingen skall tro att det endast är rubricerade socken som avhandlas. Många uppgifter som beröra grannkommunerna på Värmdölandet ha blivit "invävda" i den historiska översikten. Det länder uppdragsgivarna, Boo kommunalfullmäktige, till heder, att den boken möjliggjorts.

Det senaste arbetet rörande den trakt det här är fråga om är boken om Värmdö skeppslag". Denna bok utkom i somras på K. F:s förlag. Författare var Axel Quist, som åren före sekelskiftet var komminister i Värmdö. Manuskiptet låg i det närmaste färdigt vid författarens fränfalle 1938. Att fullfölja och utgiva arbetet uppdrogs åt dåvarande sekreteraren i Värmdö skeppslags forminnesförening, Rune Norberg.

Så långt en lekman begriper är "Boo-boken om Värmdö skeppslag" bra disponerad och väl skriven. I kapitlet om skeppslagets historia skildras forntiden, medeltiden och övriga "tider" fram till våra dagar. Man får lära känna samfärdseln, närings- och ägoförhållanden, rättsväsende, förvaltning och atskilligt annat. Hur folket verkligen levde får man ett begrepp om. Det är inte bara händelser som skildras, det är själva folkets liv. Det inte minst intressanta är den gårdshistorik över socknarna Värmdö, Boo, Gustavsberg och Ingarö, som lämnas i slutet av boken. Enbart det avsnittet borde tillförsäkra boken många tacksamma läsare. Konsumtionsföreningen och fabriksens bokombud

Intervju med en gustavsbergskooperatör

"Bildades Konsum samtidigt som fackföreningen?"

"Nej, fackföreningen räknar sin tillkomst från den 1 juli och den sågs ju inte med blida ögon av dåvarande fabriksledningen. I en skrivelse "Till Gustavsbergs arbetarpersonal", sade ledningen sig ej principiellt ha något emot fackföreningsrörelsen, men att den i Gustavsberg ej hade något berättigande och på intet sätt skulle kunna förbättra arbetarnas villkor, och så hotades bl. a. den s. k. bolagsbodens fullständiga omorganisation till en vanlig kooperativ affär".

"Men där visade de ju faktiskt vägen. Nå hur gick det sedan?"

"Jo, styrelsen i Uppköpsföreningen (Bolagsboden) vände sig till K. F. för att få råd och hjälp och den 10/9 kom konsulent Axel Pählman. När Uppköpsföreningen den 18 okt. höll bolagsstämma, beslöts träda i likvidation och upphöra med verksamheten med utgången av 1919. Då hade vissa förberedelser gjorts, så att när bolagsstämman var avslutad uppmanades de närvarande att stanna kvar i lokalen. Uppmaningen hörsammades villigt, ett kort och kärnfriskt anförande av Nils Willner från K. F., och så var man klar att bilda Gustavsbergs Konsumtionsförening u. p. a. på grundval av stadgar som enhälligt antogs."

"Var folk intresserade och blev de med allmänt?"

"Det var just vad de var. Av uppköpsföreningens cirka 600 medlemmar övergick 440, så det kan man inte klaga på. Det var visserligen några tjänstemän och arbetare som visste att den mäktige kassör Hellström var starkt emot Konsums tillkomst, och så var det några som inte på lång tid fått någon avlöning och de ville hellre få ut sina aktier i kontanter.

Familjerna voro i regel stora, — fem till tio barn var ganska vanligt, i många fall med endast mannen som familjeförsörjare och med en dagspenning av 2:— — 3:— kr. Under sådana förhållanden var det inte lätt att klara sig utan att det blev "skuld i bon" där man "tog ut" varor för större belopp än mannens inkomst täckte. Skuldbe-

står till tjänst med att anskaffa boken. Priset är överkomligt.

De tre böcker som här ha berörts finnas tillgängliga i Gustavsbergs folkbibliotek. Det vore underligt om inte kändomen om dessa böckers förekomst skulle betyda en ytterligare stegring av antalet låntagare.

G. L.

God Jul och
Gott nytt år

tillönskas alla gustavsbergare.

Arbetsledare- och tjänste-
mannaorganisationerna.

God Jul och
Gott nytt år

tillönskas alla gustavsbergare
av

Sv. Fabriksarb.-förb:s
Avd. 205.

Alla Gustavsbergare

tillönskas

G O D J U L

och

G O T T N Y T T Å R

Lokalavdelningen av A. B. F.

Varje gustavsbergare

tillönskas

G O D J U L

och

G O T T N Y T T Å R.

Soc.-Dem. Ungdomsklubben.

God Jul och
Gott nytt år

tillönskas alla och envar av

Gustavsbergs

Soc.-Dem. Kvinnoklubb

En fridfull Helg

tillönskas medlemmar och

vänner av

Gustavsbergs Lottakår

God Jul och
Gott nytt år

tillönskas

medlemmar och vänner.

Gustavsbergs Idrottsförening.

*Vi önska Eder alla
en fröjdefull Jul*

Gustavsbergsgillet.

**En God Jul och
Ett Lyckosamt År 1950**

önskas alla i samhället

boende av

Gustavsbergs

Soc.-dem. Arbetarkommun.

(Möte 3:dje fredagen varje månad)

Gustavsberg-Ingarökretsen

av Svenska Röda Korset

önskar sina medlemmar och

vänner

EN GOD JUL

och

GOTT NYTT ÅR.

Unga och gamla

Tillönskas GOD JUL

och Gott Nytt År

av

UNGA ÖRNAR

Medlemmar och vänner

tillönskas

God jul —
Gott nytt år

Gustavsbergs Konstförening

God Jul och
Gott nytt år

tillönskas alla Gustavsbergare
*Välkomna till Helgens möten
i Kapellet*

Baptistförsamlingen.

Medlemmar och vänner

tillönskas

God jul —
Gott nytt år

Mörtnäs Soc.-dem. förening

Varje Gustavsbergare

tillönskas

G O D J U L

och

G O T T N Y T T Å R

Sv. Lantarb. förb:s Avd. 182.

När jultomten kom till Småland

En gång för länge länge sedan for det godas fe över jorden och placerade ut sina medhjälpare i olika länder. Hon kom även hit till Sverige där det då var kallt och mörkt. De små människorna gick där nere på jorden och skötte sina åkertegar och höll elden brinnande för värmens skull och för att hålla vilddjuren på avstånd. Hon for över hela landet och försökte få reda på förhållandena i olika delar av landet, ty att dessa var olika förstod hon redan vid ankomsten hit.

På en del ställen levde folket på stora slätter, på andra ställen i stora mörka skogar och på andra åter på kullar och höga berg. Och att dessa olika förhållanden skulle sätta sin prägel på de människor som levde på de olika platserna stod klart för henne. Slättbon, som hade den öppna naturen runt omkring sig, blev sävlig och lugn och fick ett glatt sinnelag. Skogsbon, som alltid fick vara på sin vakt mot de faror som lurade i skogen i form av djur, onda andar och troll, blev uppmärksam och snabb. Och bergsbon fick dessutom stor vighet vid sin jakt efter villebråd. När det godas fe for över landet såg hon allt detta och placerade ut sina medhjälpare allt efter vad som passade bäst för de olika människornas sinnelag.

När hon hade farit runt landet kom hon emellertid till en trakt som i sig tycktes förena nästan alla det övriga landets egenskaper. Där fanns slätter och skogar och trakten låg så högt att bergliknande höjder reste sig över det öv-

riga landskapet. Men hon såg också något som skilde sig från det övriga landet. Åkrarna voro små och marken mycket stenbunden. Och folket som levde där tycktes i sig förena samtliga de övriga invånarnas egenskaper. Det godas fe satte sig därför på Taberg, såg ut över landskapet och funderade på hur hon skulle lösa problemet med att skaffa sig en lämplig medhjälpare i denna del av landet. Hon insåg att han borde vara som invånarna: idog och sparsam, förnöjsam, lugn och glad och ha förmåga att känna givandets glädje.

När hon länge betraktat folket och deras seder märkte hon att vid varje års slut, då det var som mörkast, samlades man till ljusfester och vid dessa fester överlämnade man alltid gåvor till varandra. Då särskilt barnen tycktes uppskatta denna sed förstod hon att hennes medhjälpare just vid denna högtid skulle ha en stor uppgift att fylla. Men vem skulle vara lämplig till detta? Det godas fe grubblade länge på detta innan hon for tillbaka dit därifrån hon kommit.

Bland de medhjälpare hon hade kvar valde hon så ut en liten man med långt vitt yvigt skägg som kallades tomten. Hon berättade vad hon hade sett och gav honom instruktioner om hur hon tyckte han borde vara mot människorna. Och så fick han resa iväg.

Sedan gick det många år. Det godas fe reste omkring till sina olika medhjälpare och undersökte hur de hade det, vad de kunnat uträtta och hur de blivit mottagna. Många hade stora svårigheter att brottas med, några hade blivit mycket illa mottagna och några hade det bra. Även om hon visste mycket om sina medhjälpare och deras förhållanden, var hon dock väldigt intresserad av att få närmare kännedom om hur tomten

hade det. Men när hon kom till Småland och fick höra hans berättelse skingrades emellertid alla bekymmer.

Redan från första stund hade han blivit mycket väl mottagen och ansedd som medlem av familjen. För att bli väl igenkänd hade han skaffat sig en speciell dräkt bestående av träskor, röd rock och luva. Vid de stora ljusfesterna gick han omkring och delade ut gåvor så att givaren själv lugnt kunde sitta hemma och njuta festen tillsammans med familjen. Han skildrade för det godas fe hur barnen välkomnade honom, hur han gladdes åt dessa tindrande barnaögon och hur tacksam han kände sig mot människorna, som gjorde så mycket för honom.

"Tänk bara på den härliga gröten som står utställd när jag kommer tillbaka och har varit ute med gåvorna", sade han och det syntes att han redan längtade till den tiden, trots att det endast var sommar.

"Under dessa år har jag ofta tänkt på dig och som belöning för att du skött dig så bra hade jag tänkt ge dig lite omväxling och placera dig i ett annat land", sade det godas fe.

"Åh, nej, goda fe", klagade tomten och kastade sig för hennes fötter, "låt mig få stanna, för min längtan tillbaka skulle bli så stark att jag inte skulle kunna sköta mitt arbete där borta som jag borde."

Det godas fe tänkte en lång stund.

"Nåväl, eftersom människorna här tycks vara verkligt goda och du trivs med dem och de med dig så får du väl stanna", sade hon och det var en glad tomte som stod kvar och en nöjd fe som for vidare till nya uppgifter. Och på det sättet blev tomtens bofast i Småland.

Bertil Petersson.

loppen uppgick till förhållandevis stora än mannens inkomst täckte. Skuldsummor som vid mannens fränfalle ärvdes av änkan och barnen till framtida avbetalning.

Även skräddaren och skomakaren lämnade räkning till affären och fick betalt för sitt arbete, varefter räkningen belastades med 10 % utgörande ersättning för inkassering och risk.

För övrigt köptes nya kläder och skor sällan, de yngre barnen ärvde de äldres som med ändring och lagning räckte

länge. Ofta hände att skolbarn voro frånvarande medan skorna lagades.

"Om vi skulle jämföra en medlem i Uppköpsföreningen av år 1919, och en Konsummedlem av 1949, finner vi att 1919-årsmedlemmen var ägare till ett aktiekapital av 30:— kr. och minst en månads skuld. En Konsummedlem av år 1949 är i regel ägare till ett insatskapital av 150:— kr. som till största delen bildats genom återbäring och ränta. Han är dessutom kollektiv ägare till betydande belopp, och det kan-

ske allra viktigaste för en fri människa — han har ingen skuld. Varorna betalas kontant och han är ägare till dem då han lämnar butiken."

"Hur mycket kan det vara som konsum lämnat i återbäring?"

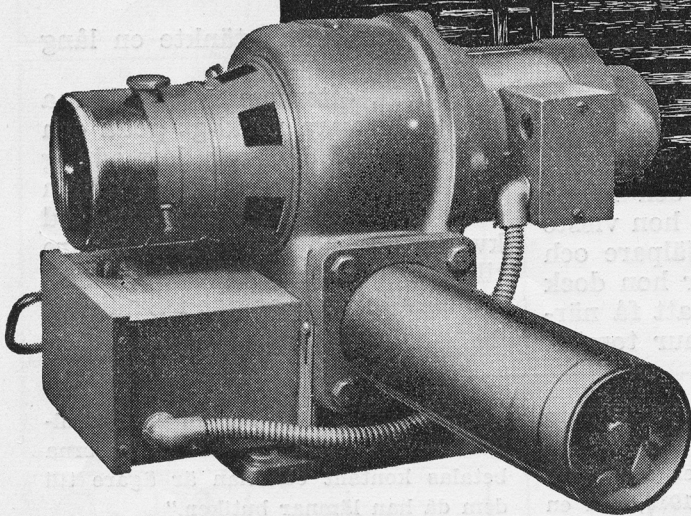
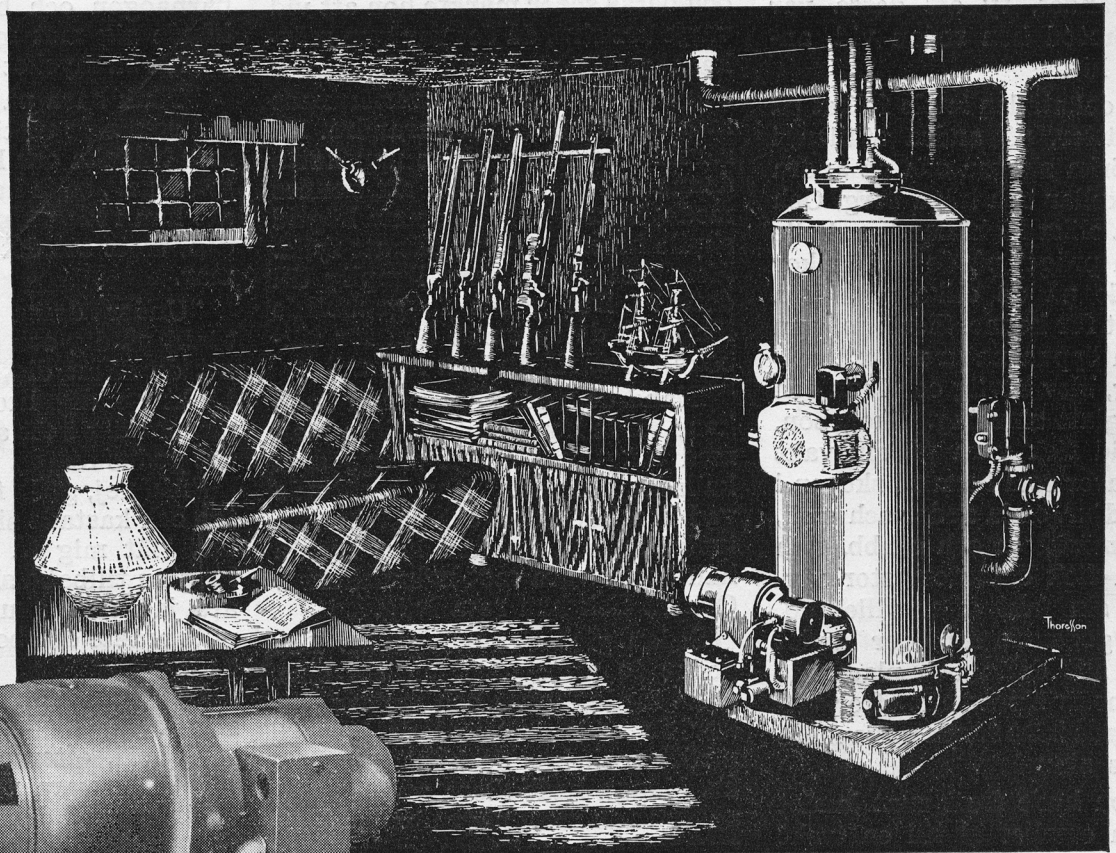
"Uppgifterna efter 29 års verksamhet visar att till medlemmarna i återbäring och ränta utgått den nätta summan av kronor 1.998.000:—, så att när det trettionde årets resultat lagts till är vi inne på den tredje miljonen."

Duo.

Herr Axel Björkman
Mariagatan 6
Gustavsberg

Nu... även för 3:ans olja

Gustavsbergs villapanna kan nu erhållas för omgående leverans komplett fabriksmonterad med Gustavsbergs lågtrycksbrännare försedd med tillsatsaggregat för eldningsolja nr 3. Denna idealiska kombination av oljeeldad värmepanna och varmvattenberedare samt driftsäker oljebrännare försedd med alla erforderliga kontrollorgan erbjuder villaägaren billigast tänkbara automatiska värmeanläggning. Utrustad med tillsatsaggregat för tjockolja sparas c:a 30 kronor per m³ brännolja med nuvarande priser på olja.

Gustavsbergs lågtrycksbrännare kan även erhållas separat, med eller utan tillsatsaggregat för 3:ans olja.

Gustavsbergs

Stockholm	Göteborg	Malmö	Sundsvall
52 08 60	13 15 69	726 30	23 90

Pris 50 öre